

БӨЛІМ: ПББ ТЕСТТЕР

ПББ География ОЗП

ЖАРИЯЛАНДЫ 15.08.2020	ТІРЕК СӨЗДЕР 2026, Аттестация, аттестация тесттері, бастауыш сынып, квалтест, квалтест 2026, ОЗП, озп 2026, пбб 2026, ПББ сұрақтары, ПББ сұрақтары Бастауыш сынып, ұстаз	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/79979/
---------------------------------	--	---

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

ГЕОГРАФИЯ Бір жауапты және көп жауапты тапсырмалар Тырнақша және сандар "Үлкен жел" деген мағынаны білдіретін дауылдар: Тайфун "Демографиялық жарылыс" процесі қай елдерге тән: Азия, Африка, Латын Америкасы «Алғашқы» және «көне...

ГЕОГРАФИЯ

Бір жауапты және көп жауапты тапсырмалар

Тырнақша және сандар

«Үлкен жел» деген мағынаны білдіретін дауылдар: **Тайфун**

"Демографиялық жарылыс" процесі қай елдерге тән: **Азия, Африка, Латын Америкасы**

«Алғашқы» және «көне тіршілік» деген мағынаны білдіретін эралар: **протерозой, архей**

«Арал теңізі» атты еңбегінің авторы: **Л.С.Берг**

«Бентос» грек тілінен аударғанда: **тереңдік**

«География» ұғымы: **жерді сипаттап жазу**

«Географияға жетекші» атты еңбектің авторы: **Птоломей**

«Гольфстрим» сөзінің мағынасы: **шығанақтық ағыс**

«Жоңғария очерктері», «Алтыншар туралы» еңбектердің авторы: **Ш.Уәлиханов**

«Малиус боката» алмасының жабайы түрлері өсетін қорық: **Наурызым**

«Мұз бен от елі»: **Исландия**

«Шөлді даладағы таулы-орманды шұрат» деп аталатын таулар: **Баянауыл**

«Шынтүрген шыршалы орман» табиғат ескерткіші орналасқан облыс: **Алматы**

1 м³ ауадағы су буының нақты мөлшерлерінің сол температурадағы ауаны қанықтыратын су буы мөлшерлеріне қатынасы: **салыстырмалық ылғалдылық**

1 м³ ауадағы су буының нақты мөлшері: **салыстырмалы ылғалдылық**

1 см жерге түсетін ауа салмағы: **1 кг 33 гр**

180° азимут: **оңтүстік**

1803 жылы Мичиган көлінің оңтүстік жағалауында бой көтерген қала: **Чикаго**

1964 жылы құрылған қорық: **Алматы**

1995 жылы Қазақстан, Беларусь, Қырғызстан және Ресей құрған одақ: **Кедендік одақ**

1997 жылға дейін «Азия жолбарысы» деп аталған мемлекет: **Корея**

1см-1км масштабы: **атаулы**

22 маусымда: **жер осінің солтүстігі Күнге қарайды**

315 азимут: **солтүстік-батыс**

6 °с.е. 61°б.б орналасқан географиялық объект: **Анхель**

XIX ғасырдан бастап бұл географиялық объект арқылы дүние бөліктері маңызды байланыстар жүргізе бастаған: **Суэц мойнағы**

XV ғ. Атақты неміс картографы Мартин Бехаймның глобусында бейнеленген дүние бөліктері: **Еуропа, Азия, Африка**

А

Абсолют биіктік..... теңізінің деңгейінен есептеледі: **Балтық**

Автомобиль өндірісінің негізгі орталықтары: **Батыс Еуропа, Солтүстік Америка, Жапония**

Азимут деп.....айтамыз: **берілген бағыт пен солтүстік бағыттын арасындағы бұрышты**

Азия жерінің 6,1 %-ын алып жатқан мемлекет: **Қазақстан**

Азиядағы ең ірі порты бар мемлекет: **Сингапур**

Азиялық нәсіл өкілдері мен еуропалықтардың некесінен туған ұрпақ: **метис**

Азияның мешеу елдері: **Ауғанстан, Бутан, Непал**

Азық-түлік өндірісі жергілікті сұранысты әрең қамтамасыз ететін елдер: **Үндістан, Венгрия, Қытай**

Ақбөкен мен қарақұйрықтарды қорғау мақсатында құрылған қорық: **Барсакелмес**

Ақсу-Жабағылы қорығы қамтитын биіктік белдеулер саны: **4**

АҚШ — та ірі университеттер жанында ғылыми – өндірістік орталықтардың болуы: **еңбек өнімділігін арттырды**

АҚШ — тың ең ірі теміржол тораптарының бірі Чикаго штаты орналасқан аймақ: **Мичиган көлінің оңтүстік батыс жағалауы**

АҚШ халқының басым бөлігі шоғырланған аудан: **Оңтүстік**

АҚШ-тың «Ұлы шеберханасы» деп аталатын экономикалық ауданы: **Солтүстік-Шығыс**

АҚШ-тың “автомобиль астанасы”: **Детройт**

АҚШ-тың «Силикон аңғары» маманданған шаруашылық саласы: **электроника**

АҚШ-тың «үшінші теңіз жағалауы»: **Ұлы көлдер маңы**

АҚШ-тың алюминий өндірісі дамыған өнеркәсіп торабында тәулігіне 12 т алюминий алынса, жұмсалатын электр энергиясы (мың кВт/сағ): **168**

АҚШ-тың астанасы.....орналасқан: **Колумбия округінде**

АҚШ-тың басты ғылыми және әскери өнеркәсіп орталығы: **Калифорния**

АҚШ-тың ең үлкен урбандалған аймағы: **Босваш**

АҚШ-тың көмір өндіретін штаттары: **Кентукки, Пенсильвания**

АҚШ-тың Сан-Сан мегополисін орналасқан аймақ: **батыс**

АҚШ-тың экономикалық-географиялық жағдайындағы қолайсыз тұстары: **Аляска мен Гавай арапдарының ел территориясымен шектеспейді**

Алғашқы глобус жасалған уақыт: **XV ғ**

Алматы облысындағы қорық: **Наурызым**

Алтай аймағының ең үлкен көлі: **Жайсан**

Алтай тауының тайгалық ландшафтылы аймағы еніп жатқан географиялық нысан: **Рахман қайнары қорықшасы**

Алтай тіл семьясына жататын Ресей халқының үлесі (%): **7**

Алтайдағы ірі қорғасын-мырыш зауыты: **Соколов, Риддер, Березовск, Николаевск**

Алтын мен асыл тастардың, жақұттардың мол қоры бар Анд елі: **Колумбия**

Анд тауларын зерттеу нәтижесінде биіктік белдеулілік заңдылығын негіздеді: **А. Гумбольдт**

Антарктидада пингвин түрлерінің саны: **17**

Антарктиданың тұңғыш географиялық атласын жасағандар: **Кеңес Одағының ғалымдары**

Арал теңізі алабының өзендері: **Сырдария, Арыс, Сарысу, Торғай**

Арал теңізі бастапқы ауданы мен 2013 жылғы ауданының айырмасы (мың км²): **25**

Асбест кен орны: **Жітіқара**

Астанасы Веллингтон: **Жаңа Зеландия**

Атлант мұхитының ең таяз теңізі: **Солтүстік теңіз**

Атмосферадағы ылғалдың негізгі көзі: **мұхит**

Атмосфералық қысымды өлшейтін құрал: **Барометр**

Ауаның ластану көрсеткіші жағынан бірінші орындағы қала: **Риддер**

Аумағында Теңіз көлі орналасқан қорық: **Қорғалжын**

Аустралия жеріне бұдан 40-45 мың жыл бұрын келген адамдардың аймақтары: **Үндіқытайдан, Оңтүстік-Шығыс Азиядан, Индонезиядан**

Аустралия жетекші ел: **боксит**

Аустралия игерілу дәрежесі мен аумақтық ерекшелігіне қарай ... бөлінеді: **3**

Аустралия өзендерінің қоректену типі: **жаңбыр, жер асты суы**

Аустралия өндірілген көмірді сыртқа шығарады: **Жапонияға, Нидерландқа, Ұлыбританияға**

Аустралия өнеркәсібінің ең жетекші де, ең ежелгі саласы: **тау-кен өнеркәсібі**

Аустралия экономикасына қарқынды инвестиция салушы мемлекеттер: **АҚШ, Жапония, Ұлыбритания, Германия**

Аустралияның ең құрғақ материк деп аталу себебі: **2/3 бөлігін шөлдер алып жатуы**

Аустралияның игерілу дәрежесі мен аумақтық ерекшелігіне қарай аудандарға бөлінуі:

нашар игерілген, жаңа игерілген, ерте игерілген

Аустралияның оңтүстік шығысында орналасқан қалалар: **Мельбурн, Сидней**

Аустралияның халықаралық нарықтағы орнын анықтаушы басты байлығы: **минералды ресурстар**

Аустралияның эндемик өсімдігі: **эвкалипт**

Аустралияның оңтүстік-шығысында шоғырланған пайдалы қазба: **тас көмір**

Ауылдық жердегі қазақтар үлесі қанша %: **90**

Африка жерінде қоңыржай ауа массаларының қалыптасу себебі: **батыс желдері**

Африка жерінің 40 % -на жуығын алатын табиғат зонасы: **саванналар мен сирек ормандар**

Африка материгіндегі монархиялы мемлекеттер: **Марокко, Свазиленд, Лесото**

Африка халқы арасындағы басым діндер: **жергілікті, христиан, ислам**

Африка халықтарының арасында басым таралған тілдік семья: **нигер-кордофан, семит-хамит**

Африкада кофе өсіруге маманданған елдер: **Эфиопия, Кения**

Африкада мақта және тігін өнімдерін экспорттаушы елдер: **Египет, Марокко, Тунис**

Африкада мақтаны экспортқа шығарушы ел (-дер): **Судан, Танзания, Чад, Египет, Мали**

Африкада уранның ірі кен орындары таралған елдер: **Намибия, Нигерия, ОАР**

Африкада фосфорит кендері таралған елдер: **Тунис, ОАР, Марокко**

Африкадағы әлі күнге дейін сақталып қалған еуропалық иеліктер: **Реюньон аралы, Әулие Елена аралы, Сеута және Мелилья қалалары**

Африкадағы ең ірі бөгендер: **Кариба, Кабора - Басса, Насер, Асуан**

Африкадағы монодақылдық сипаттағы елдер: **Гана, Сенегал, Эфиопия**

Африкадағы мұнай айыру өнеркәсібі: **Алжирде, Ливияда, Нигерияда**

Африкадағы урбандалу дәрежесі өте төмен елдер: **Бурунди, Эфиопия**

Африкадағы фосфориттің ірі кен орыны: **Марокко**

Африканың Ніл өзенінде салынған бөгеттер мен бөгендер: **Кариба, Асуан, Насер**

Африканың ОПЕК-ке мүше елдері: **Нигерия, Алжир, Ливия**

Африканың федерациялы елдері: **Нигерия, Эфиопия, ОАР**

Ә

Әзірбайжан елінің ұлттық валютасы: **манат**

Әзірбайжан мемлекетінде емдік қасиеті бар мұнай түрі: **нафталан**

Әйгілі «Кока-кола» фирмасы орналасқан АҚШ-тың экономикалық ауданы: **Оңтүстік**

Әйгілі Шайтанкөл орналасқан саябақ: **Қарқаралы**

Әкімшілік аумағы Фарер аралы болып саналады: **Дания**

Әлемдегі ең кішкентай құс — колибри мекендейтін құрлық: **Оңтүстік Америка**

Әлемдегі қазақ этносы бар елдер саны: **+54**

Әр түрлі жастағы және қалыңдықтағы шөгінді жыныстар қабаты жауып жатқан платформалардың бөлігі: **плита**

Б

Бағдарлау (ориентирование) дегеніміз: **көкжиек тұстарын анықтау**

Байкалдан ағып шығатын өзен: **+Ангара**

Балқаш маңы қорықшасына тән өсімдіктер дүниесі: **жүзгін мен құм қарағаны**

Балқашқа басқа жақтан жерсіндірілген балық түрлері: **+аққайран, көксерке**

Балтық теңізінің биіктік деңгейі: **+0**

Барланған пайдалы қазбалардың құны бойынша Қазақстанның әлемдегі орны: **+8**

Бастапқы меридианнан берілген нүктеге дейінгі градуспен алынған қашықтық: **географиялық бойлық**

Батыс Алтай қорығынатән өсімдік жамылғысының типі: **қылқанжапырақты ормандар, субальпі және альпі шалғындары**

Батыс Еуропада көлемі жөнінен алдыңғы орындағы ел: **Франция**

Батыс Еуропадағы ең ірі порт: **Роттердам**

Батыс Қазақстан өнеркәсібінің дамыған салалары: **Мұнай- газ, химия**

Батыс Қазақстан өнеркәсіп торабында жеңіл өнеркәсіп саласында жетекші қала: **Ақтөбе**

Батыс Қазақстандағы қара металлургия орталығы: **Кемпірсай**

Батыс Қазақстанның маманданған саласына не жатады: **мұнай-газ өндіру**

Батыс Қазақстанның экономикалық ауданы құрамына кіретін облыстар: **Батыс Қазақстан, Атырау, Ақтөбе, Маңғыстау**

Батыс Сібір жазығының Қазақстанға кіретіп бөлігі: **оңтүстігі**

Баянауыл тауларының ең биік жері: **Ақбет**

Беларусь Республикасы өнеркәсібінің негізгі маманданған саласы: **машина жасау, химия өнеркәсібі**

Беларусь Республикасында айрықша орын алатын техникалық дақыл: **зығыр**

Беларусь Республикасының машина жасау өнеркәсібі неге маманданған: **ауыл шаруашылығы машиналарын және трактор жасауға**

Беларусь Республикасының мұнай өңдеу зауыты: **Новополоцк**

Беларусь Республикасының өнеркәсіп саласының мамандануы: **машина жасау, химия өндірісі**

Белгілі бір затқа қарай жүргізілген бағыт пен солтүстік бағыттың арасындағы бұрыш: **азимут**

Беловеж нуы қорығында қорғауға алынған жануар: **зубр**

Белорусь Республикасының ұлттық валютасы: **рубль**

Белорусьтар көп қоныстанған облыс: **Солтүстік Қазақстан**

Биотехнологиялық революция белгілері: **гендік инженерия жетістігін пайдалану**

Биоценоздардың географиялық таралу заңдылықтарын зерттейді: **биогеография**

Болгариядағы көмір кен орны: **Шығыс Марица**

Бөлшек санмен көрсетілген: **сандық масштаб**

Бразилияның мемлекеттік тілі: **португал**

БҰҰ-ның Бас Ассамблеясы нәсілдік кемістушілікті жою жөнінде .....жылы қарар қабылдады: **1965**

Біздің заманымыздың I ғасырында үнділер ашқан арал: **Суматра, Ява**

Бірнеше тау жоталары түйісетін жер: **Тау торабы**

Біртұтас дүниежүзілік мұхит туралы ұғымды кім орнатты: **Ф.Магеллан**

В

Вахш өзеніндегі су электр станциясы: **Нүрек**

Г

Гавай аралдарындағы сөнбеген жанартау: **Мауна-Лоа**

География ғылымының салалары: **физикалық, экономикалық**

Географиялық қабықта болатын процесстер.....энергиясы арқылы жүреді: **күннің**

Географиялық қабықтағы ең ірі табиғат кешендері: **материктер мен мұхиттар**

Географиялық қабықтың ырғақтылық заңдылығы: **күн мен түннің алмасуы**

Геосинклиналдық аралдардың ең ірісі: **Жаңа Зеландия**

Гидросферадағы тұщы судың үлесі: **2,5%**

Глобус пен карта бетіндегі экваторға қатар жүргізілген сызықтар: **параллельдер**

Граниттағы минералдар саны: **3**

Гренландия аралынын орталығында тіркелген ең төменгі температура (°C): **-70°**

Грузиядағы аса ірі СЭС: **Ингури**

Ғ

Ғаламдық проблемалардың пайда болуының негізгі факторлары:+++**адамның шаруашылық әрекетінің табиғатқа кері ықпалы, жаппай қырып жоятын қаруды молайту, дамыған және дамушы елдердің даму деңгейлерінің алшақтығы, табиғат ресурстарын пайдаланудың күрт артуы**

Ғылымда тау жынысының жасын анықтау әдістері: **Салыстырмалы, абсолюттік**

Д

Дала зонасында басты орын алатын шөп өсімдігі: **қаңбақ**

Дала зонасының жануарлары: **сарышұнақ, ақбөкен, дуадақ**

Дәрілік өсімдік-аралий кездесетін қорық: **Марқакөл**

Деңгейлегіш құралдың ұзындығы (м):**1**

Джон Эйр Аустралияның оңтүстік жағалауындағы шөлді.....деп атады: **Налларбор**

Дүнген диаспорасы көп қоныстанған аймақ: **Жамбыл**

Дүние жүзінде алғашқы халық санағы жүргізілген елдер: **Қытай мен Египет**

Дүние жүзінде жерінің ауданы бойынша бірінші орын алатын ірі мемлекет: **Ресей**

Дүние жүзінде мұнайдың көп бөлігі қайда өндіріледі: **Азияның дамушы елдерінде**

Дүние жүзінде тазартылған мысты өндіруден жетекші орын алатын елдер: **АҚШ, Ресей, Жапония**

Дүние жүзіндегі ең биікте орналасқан елдер: **Перу, Боливия**

Дүние жүзіндегі ең үлкен ойпат: **Амазонка**

Дүние жүзіндегі ең ірі жазықтардың бірі орналасқан: **Еуразияда**

Дүние жүзіндегі ең ірі Мамонт үңгірі орналасқан тау: **Аппалач**

Дүние жүзіндегі жүгері өсіретін басты аудан: **Ұлы көлдердің оңтүстігі**

Дүние жүзіндегі құрма экспортының 50% беретін Африка елдері: **Египет, Алжир, Ливия**

Дүниежүзілік мұхит суының жылдық орташа температурасы: **+17,5**

Дүниежүзілік мұхиттың балыққа бай ауданы -.....ендіктер алабы: **40° — 60°**

Дүниежүзілік мұхиттың жалпы ауданы: **361,1 млн. км²**

Дүниежүзілік нарыққа қаракөл елтірісін шығаратын Оңтүстік-Батыс Азия мемлекеті: **Ауғанстан**

Дүниежүзіндегі ірі қой шаруашылығының басты аймағы: **Аустралияның даласы мен шөлейті**

Дүниежүзінің экологиялық проблемалары: **табиғи ортаның ластануы, орман аумағының қысқаруы, озон қабатының жұқаруы**

Е

Ебі желін алғаш рет сипаттап жазған ғалым: **Ш. Уалиханов**

Еврей халқының ұлттық діні: **иудаизм**

Ежелгі платформалардың қатты кристаллы жыныстарының жер бетіне шығып жатқан бөлігі: **қалқан**

Екі немесе бірнеше тау жоталары түйісіп нені құрайды: **тау торабын**

Елімізде алғаш рет мұнай атқылаған кен орны: **Ембі**

Елімізде бірінші рет мұнайдың Қарашұңгілдегі Ембі кенінен атқылаған жылы: **1899 ж**

Еліміздегі алғашқы ұйымдастырылған саябақ: **Баянауыл**

Еліміздегі халық саны жағынан бірінші орындағы аудан: **оңтүстік**

Еліміздің маңызды табиғи байлықтары: **минералдық және жер ресурстары**

Еліміздің Елтаңбасын, Туын, Әнұранын бекіткен жыл: **1992**

Емдік қасиеті бар мұнай түрі-нафталан табылған ел: **Әзірбайжан**

Ең ірі масштаб: **1 : 10**

Ең алғаш пайда болған мұнай кәсіпшіліктері: **Доссор, Махат**

Ең арзан көмір өндіретін алап: **Екібастұз**

Ең бірінші глобусты жасаған ғалым: **М.Бехайм**

Ең көп жауын-шашын түсетін жер: **Черапунджи**

Ең ластанған теңіз: **Жерорта**

Ең терең ұңғының тереңдігі: **15 км**

Ертіс пен Үлбі өзенінің түйіскен жерінде орналасқан: **Өскемен**

Еуразияның тундрасында кең тараған өсімдік: **бұғы мүгі**

Еуропадағы монархиялық ел: **Норвегия**

Еуропадағы химия өнеркәсібінің жетекші елі: **Германия**

Еуропалық пен қара нәсілдердің некесінен туған ұрпақтар: **мулаттар**

Ж

Жаздың күні буланған ауаның су тамшыларына айналуы: **шық**

Жаздың ыстығы мен құрғақтығына жақсы бейімделген, жапырағы қалың, әрі жылтыр өсімдіктер таралған табиғат зонасы: **қатты жапырақты мәңгі жасыл ормандар**

Жазықтардағы жер қыртысының қалыңдығы: **30- 40 км**

Жайық өзені, Тянь-Шань, Тарбағатай, Сырдария жайлы мәлімет қалдырған еуропалық саяхатшы: **П. Карпини**

Жалпақ жапырақты орман ағаштары: **Шамшат, емен, жөке**

Жаңа индустриалды елдер: **Корея, Сингапур**

Жаңа индустриялық елдер: **Корея, Сингапур, Малайзия**

Жапон топаралы аралдарының ең ірісі: **Хонсю**

Жапонияның ұлттық діні: **синтоизм**

Жеке дара мұхитты алып жатқан тақта: **Наска**

Жеке елдердің өнімнің белгілі түрлерінен шикізат пен даяр бұйымдар өндіруге және оларды айырбастауға мамандануы: **Халықаралық еңбек бөлінісі**

Жеке үй көрінетін қашықтық(км): **5**

Жел дегеніміз...: **ауаның горизонталь бағытта орын ауыстыруы**

Жер бедерінің сипаты бойынша Аппалач тауына ұқсас тау жүйесі: **Альпі**

Жер бетінде солтүстік полюстен оңтүстік полюске дейін жүргізілген сызық: **меридиан**

Жер бетіндегі қашықтықты өлшеу тәсілдері: **таспамен, өлшеуіш ашамен, қадаммен**

Жер бетіндегі төменгі қысым белдеуі: **0°**

Жер бетінің табиғат жағдайлары біртекті алқабын мекендейтін өсімдіктер, жануарлар, майда ағзалар бірлестігі: **биоценоз**

Жер бетінің ірі масштабта жасалатын сызбасы: **план**

Жер жылына Күнге бір рет жақынырақ келгендегі қашықтығы: **147 млн. км**

Жер көлемі жөнінен Қазақстан дүние жүзінде: **9-шы орында**

Жер Күнді I рет айналып шығатын уақыты: **365 күн 6 сағат**

Жер қыртысының қозғалмалы белдеулері: **жазық**

Жер қыртысының таулардағы қалыңдығы: **80 км**

Жер шарындағы ең жоғары температура ... байқалған: **Әл-Азизияда**

Жер шарындағы ірі континенттік шөлдер: **Виктория, Калахари, Арабия**

Жер шарының айсбергтер пайда болатын ауданы: **Антарктида мен Гренландия жағалауында**

Жерде тіршілік.....жыл бұрын пайда болған: **3 млрд**

Жердегі “Кібісе жылы” .....қайталанып отырады: **әрбір 4-ші жылда**

Жерді сипаттауға арналған еңбегін «Географика» деп атаған грек ғалымы: **Эратосфен**

Жердің ауасын ұстап тұрады: **жердің тартылыс күші**

Жердің бетін оның үстіңгі жағынан кішірейтіп бейнелейтін сызба: **жердің планы**

Жердің полюстік радиусының экваторлық радиусынан айырмашылығы: **21 км**

Жердің солтүстік магниттік полюсінің орнын анықтады: **Р. Амундсен**

Жердің тірі ағзалар мекендейтін қабығы: **биосфера**

Жетісу өзендері туралы жалпы сипаттама жазды: **Ш.Уәлиханов**

Жыл бойы ауа температурасы жоғары, жауын-шашын мол жауатын белдеу: **экваторлық**

Жыл бойына температурасы 25-30° С аралығында болатын климаттық белдеу: **экваторлық**

Жылу белдеулерінің саны: **5**

Жібек құртын өсіретін облыс: **Оңтүстік Қазақстан**

З

Зеренді мемлекеттік қорықшасы орналасқан облыс: **Ақмола**

И

Испания астанасы: **Мадрид**

К

Казіргі кезде белгілі минералдардың саны: **3000**

Кайназой эрасының дәуірі: **неоген**

Канададағы ағаш өнеркәсібінің орталығы: **Британ Колумбиясы**

Канададағы басты ауыл шаруашылық дақыл: **бидай**

Канаданың «Құндыздар корольдігі» деп аталған провинциясы: **Квебек**

Карибу бұғысы тіршілік ететін аймақ: **Гудзон шығанағының оңтүстігі Лабрадор түбегі**

Каспий маңы ойпатының көлдері: **Балықты, Аралсор, Бесоба, Шалқар**

Кедендік Одаққа мүше елдер: **Қазақстан, Беларусь, Ресей**

Кенді Алтайда кездесетін сирек және шашыранды металл: **магний**

Климат жағдайлары жыл маусымдарына байланысты өзгеріп тұратын белдеу: **қоңыржай**

Корея Республикасының соңғы жылдары дамыған ғылымды көп қажет ететін өнеркәсіп салалары: **электроника, электр техникасын жасау**

Корженевский мұздығы орналасқан тау: **Іле Алатауы**

Кофе өндіруден жетекші елдер: **Бразилия, Колумбия**

Көрсетілген мәліметтерге қат ысты: **Еуразия**

Күн жүйесінің Құс жолы Галактикасының центрін бір рет айналып шығуына кететін уақыты (млн жыл): **200**

Күнге ең жақын айналатын планета: **Меркурий**

Күннен бастап санағанда бесінші ғаламшар: **Юпитер**

Күршім жотасы мен Азутау жотасы аралығында орналасқан қорық: **Марқакөл**

Қ

Қазақстанның негізгі табиғи байлықтары: **минералдық ресурстар**

Қазақ диаспорасы ең басым ел: **Өзбекстан**

Қазақстан аумағын 5 экономикалық ауданға бөлген орыс ғалымы: **Н.Баранский**

Қазақстан аумағындағы көлдердің көпшілігінің орналасуы: **солтүстік**

Қазақстан аумағындағы орман алқабының үлесі %: **4**

Қазақстан аумағының 44%-ын алып жатқан табиғат зонасы: **шөл**

Қазақстан Біріккен Ұлттар Ұйымына мүше болған жыл: **1992 ж**

Қазақстан ең ірі Еуразия материгінің.....орналасқан: **орталығында**

Қазақстан жер көлемі жағынан..... кейін 9-орын алады: **Аргентинадан**

Қазақстан жер шарының қанша % үлесін алып жатыр: **2%**

Қазақстан жеріндегі зерттеуін Солтүстік Қазақстанның тұзды көлдерінен бастаған: **Л.**

С. Берг

Қазақстан жеріндегі табиғат зоналары: **орманды дала, дала, шелейт, шел**

Қазақстан Каспий теңізі арқылы шектесетін мемлекеттер: **Иран, Әзірбайжан**

Қазақстан климатының шұғыл континент болу себебі: **Еуразия материгінің ортасында орналасуы**

Қазақстан мұздықтарының ең көп шоғырланған ауданы: **Жетісу Алатауы**

Қазақстан оңтүстік-шығысында шектеседі: **Қытай**

Қазақстан Республикасының ең үлкен облысы: **Қарағанды облысы**

Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық орны нені анықтайды: **табиғат жағдайларын**

Қазақстан халқының 48,2 %-ын құрайды: **ерлер**

Қазақстан экономикасына тікелей инвестиция салу мөлшері бойынша қай ел 1 -ші орында: **Жапония**

Қазақстанда «Жібек жолы» атты Ұлттық комитет құрылды: **1991 ж**

Қазақстанда ауыл шаруашылығы машиналарын шығаратын орталық: **Астана**

Қазақстанда жауын — шашынның ең аз түсетін жері: **Арал теңізінің солтүстік — шығысы**

Қазақстанда қанша ұлт өкілдері тұрады: **130**

Қазақстанда сирек кездесетін дала қойы "муфлон" өсірілетін қорық: **Марқакөл**

Қазақстанда табиғатты қорғау комитеті құрылған жыл: **1918**

Қазақстанда тұратын 104 мың кәріс ұлтының 70%-ы Оңтүстік Қазақстан экономикалық ауданында тұрса, кәріс ұлтының осы аймақтағы саны: **72800**

Қазақстандағы ауа ластануының көрсеткіші жоғары қала саны: **7**

Қазақстандағы егіншіліктің басты саласы: **дәнді дақылдар**

Қазақстандағы ең ірі су бөгені: **Бұқтырма**

Қазақстандағы жауын-шашынның жылдық орташа мөлшері (мм): **130- 1600**

Қазақстандағы қазақтар саны (млн адам) 2012ж: **11**

Қазақстандағы мұздықтар саны: **2724**

Қазақстандағы мұнай өндіруге байланысты құрылған бірлескен кәсіпорын: **"Теңіз-Шевройл"**

Қазақстандағы темекі өндіретін негізгі кәсіпорын: **Алматы**

Қазақстанмен ең ұзын шекараласатын ел: **Ресей**

Қазақстанмен шектеспейтін мемлекет: **Моңғолия**

Қазақстанның «Қызыл кітабы» жарыққа шыққан жыл: **1978**

Қазақстанның аласа таулы өлкелері: **Сарыарқа, Мұғалжар, Маңғыстау**

Қазақстанның астанасы Алматыдан Ақмолаға көшкен жыл: **1997**

Қазақстанның барлық флорасы мен фаунасының 30% шоғырланған жер: **Көкшетау ұлттық саябағы**

Қазақстанның Батыс аудандары арқылы өтетін теміржол: **Орынбор — Ташкент**

Қазақстанның ең биік және ең терең төменгі нүктелерінің айырмасы: **7127**

Қазақстанның ең кіші экономикалық ауданы: **Шығыс Қазақстан**

Қазақстанның ең маңызды табиғи байлығы: **Жер**

Қазақстанның қиыр оңтүстігіндегі жылдық орташа температура: **+13,7°C**

Қазақстанның негізгі бидай өсіретін аймағы: **солтүстік**

Қазақстанның негізгі табиғат зонасы: **шөл**

Қазақстанның негізгі темір кен орындары: **Соколов-Сарыбай, Лисаков**

Қазақстанның оңтүстігін батысынан шығысына дейін алып жатқан жазық: **Тұран**

Қазақстанның Солтүстігінде жатқан көршілес ел: **Ресей**

Қазақстанның солтүстігіндегі вегетациялық кезеңнің ұзақтығы (күн): **130-135**

Қазақстанның су электр станциясында энергияны өндірудің ең жоғарғы үлесін беретін аудан: **Шығыс Қазақстан**

Қазақстанның ішкі алап көлдерінің ірілері: **Каспий, Арал**

Қазақстанның ішкі ірі өзен алаптары: **Каспий, Арал**

Қазақтар басым қоныстанған облыстар: **Қызылорда, Атырау**

Қазіргі ауыл шаруашылығына тән басты белгі: **бірнеше өнім түрлерін өндіруге мамандану**

Қазіргі кезде Қазақстанда нақты жұмыс жасайтын қорық саны: **10**

Қай жерде құс саңғырықтарынан «гуано» деп аталатын азотты тыңайтқыш жиналады: **Чилиде**

Қалалардың жіктелуі бойынша үлкен қалалар халқының саны: **100 мың адам**

Қалпына келетін табиғат ресурсы: **су ресурсы**

Қант қызылшасын өсіретін облыстар: **Алматы, Жамбыл**

Қар, жаңбыр суымен қоректенетін басты өзендер: **Есіл, Тобыл**

Қара металлургияның негізгі шикізаты: **темір**

Қара топырақ зонасының республика аумағындағы үлесі %: **9,5**

Қарағанды облысында орналасқан ұлттық саябақ: **Қарқаралы**

Қаражамбас пен Қаламқас мұнай кен орындары орналасқан облыс: **Маңғыстау**

Қаратаудың пайдалы қазбалары: **фосфорит, полиметал**

Қаратомар: **Тобыл**

Қоңыржай белдеудегі дала мен шөлдің аралығындағы зона: **шөлейт**

Қорғалжын қорығында балапандарын суда калқып жүрген ұяда басатын құс: **сұқсыр**

Қостанай облысындағы қорық: **Наурызым**

Құнарлы топырақпен ерекшеленетін табиғат зонасы: **дала**

Құрамында парафині көп мұнай кен орны: **Қаражамбас, Қаламқас**

Құрғақ ауа көлемінің азот мөлшері: **78%**

Қырғызстанның ең басты рекреациялық байлығы: **Ыстықкөл**

Қытай тілінен аударғанда “сары” деген мағынаны білдіретін өзен: **Хуанхэ**

Қытайдың жер көлемі жөнінен орны: **3**

Л

Лагуналық көл: **Маракайбо**

Ламаизм дінінің орталығы: **Лхаса**

Латын Америкасындағы федерациялы мемлекеттер: **Аргентина, Бразилия, Венесуэла**

Литосфералық тақталар жылына ығысады (см): **2-5**

М

Магмалық тау жынысы: **базальт**

Мадагаскар елінің халқы: **малагасийліктер**

Маңғыстау облысында орналасқан қорық: **Үстірт**

Маңғыстаудағы мұнай кен орындары: **Қаламқас, Қаражанбас**

Марқакөл қорығы орналасқан аймақ: **Шығыс**

Масштаб: **жер бетіндегі қашықтықтың жазықтықта кішірейтілгенін көрсететін шама**

Медеу бөгені... жылы салынды: **1966**

Мемлекетті басқару формалары: **республикалық, монархиялық**

Мемлекеттің ең көп диаспорасы: **Орыстар**

Молдова Республикасы орналасқан: **Прут пен Днестр өзендері аралығында**

Мұғалжар тауының пайдалы қазбалары: **эктас, кобальт, хромит**

Мұнай өнімдерімен аса қатты ластанған Атлант мұхиты теңіздері мен аймақтары: **Жерорта, Мексика шығанағы, Кариб, Солтүстік**

Мұхит суының басты қасиеттері: **температура, тұздылық**

Мұхит суының қатуы: **-2°C**

Мұхит суының орташа тұздылығы (% есебімен): **35**

Мұхиттағы беткі ағыстың пайда болу себебі: **тұрақты желдер**

Мұхиттық аралдардың ең дамыған елі: **Жаңа Зеландия**

Мыс пен мырыш қорытпасы: **жез**

Н

Намиб шөлі.....жағалауында орналасқан: **Атлант мұхиты**

Негізгі ауа массаларының түрлері: **4**

Неогеннің аяғында күшті тектоникалық қозғалыс әсерінен Қазақстанда .....тау түзілу үдерісі болған: **альпілік**

Нұра өзенінің қоректену типі: **қар суы**

Нілдің бастауы болып табылатын өзен: **Кагера**

О

Облыстар арасындағы көші-қон: **ішкі миграция**

Оңтүстік — Батыс Азия құрамындағы конституциялық монархиялы ел: **Иордания**

Оңтүстік Азиядағы қазіргі заманғы өнеркәсіп өндіріс орталығы: **Үндістан**

Оңтүстік Америкадағы ит тұмсығы батпайтын қалың орман: **Сельвас**

Оңтүстік Американың ежелгі халықтары: **үндістер**

Оңтүстік Еуропа ауыл шаруашылығының маманданған саласы: **жүзім шаруашылығы**

Оңтүстік жарты шардағы ірі су айналымын құрайтын ағыстар: **Батыс желдер ағысы, Оңтүстік пассат ағысы, Бенгел ағысы, Бразилия ағысы**

Оңтүстік Қазақстандағы егіншіліктің басты..... мамандану бағыты: **Техникалық дақылдар өсіру**

Оңтүстік Қазақстандағы топырақтардың негізгі типтерін сипаттауға үлес қосқан ғалым: **С. С. Неуструев**

Оңтүстік Қазақстанның пайдалы қазбалары: **полиметалл және фосфорит**

Оңтүстік Шығыс Азия елдері ассоциациясының штаб пәтері орналасқан қала: **Джакарта**

Оңтүстік экономикалық ауданында салынған ең алғашқы химия өнеркәсібінің кәсіпорны: **Шымкент фармацевтика зауыты**

Орманды дала зонасының жылдық жауын-шашын мөлшері: **300 — 350 мм**

Орталық Азияны зерттеген орыс саяхатшысы: **Н. Пржевальский**

Орталық Қазақстан мал шаруашылығының жетекші саласы: **қой**

Орталық Қазақстан экономикалық ауданы орналасқан физикалық аймақ: **Сарыарқа**

Орталық Қазақстанда өсірілетін қойдың түрі: **еділбай қойы**

Орталық Қазақстанда химия өнеркәсібінің шикізаты: **металлургиялық заводтардан шығатын газдар**

Орталық Қазақстанды зерттеген ғалым: **Қ.И.Сәтбаев**

Орыс география қоғамы құрылған қала: **Санкт-Петербург**

Отын-энергетика кешенінің құрылымы: **электр энергетикасы, отын өнеркәсібі, отын энергетика кешені**

Ө

Өзбекстан Республикасында алтын өндіретін ең ірі комбинат: **Мұрынтау**

Өзен порты бар қала: **Атырау, Павлодар, Тараз**

Өнеркәсіптің «А» тобы: **химия өнеркәсібі**

Өтпелі географиялық белдеу: **субэкваторлық**

Өтпелі климаттық белдеулер: **субэкваторлық, субантарктидалық, субарктикасыз, субтропиктік**

П

Палезойдан кейінгі эра: **Мезозой**

Палентологиялық филиалы бар қорық: **Ақсу-Жабағылы**

Парсы шығанағының аса ірі порттарынан жөнелтілетін басты мұнай ағындарының бағыты: **Батыс Еуропа, Жапония**

Планда биіктіктері бірдей нүктелерді қосатын қисық сызық қалай аталады: **горизонтальдар**

Плита шекаралары қозғалысының негізгі түрлері: **ажырау, соқтығысу, кірігу**

Плиталар қозғалыстарының негізгі түрлері: **кірігу, ажырау, соқтығысу**

Полиметалл комбинаты: **Риддерде**

Польшаның көмір алабы: **Жоғарғы Силезия**

Поляр флорасы мен фаунасы жерсінген қорық: **Наурызым**

Р

Рахман көлінен ағып шығатын өзен: **Арасан**

Ресей аумағы экономикалық ауданға бөлінеді: **11**

Ресейдегі алюминийдің негізгі шикізат қоры: **Ленинград, Свердлов, Челябин**

Ресейдің ірі су бөгені салынған өзен: **Ангара**

Ресеймен құрлықта шекараласпайтын ел: **Словакия**

Республика аумағына әсер ететін ауа массаларының типі: **үш**

Республика аумағының мұхит деңгейінен ең төмен орналасқан жері: **-132 м**

Республикада көмірдің жалпы қоры 176,6 млрд т. Жалпы республика бойынша Қарағанды көмір алабының өндіретін көмір 32% болса, көмірдің қоры(млрдт): **56,5**

Республикадағы облыстар саны: **14**

Республикалық дәрежедегі қалалар: **Алматы, Астана**

Республикамыздағы жер көлемі жағынан ең үлкен экономикалық аудан: **Батыс Қазақстан**

Республиканың қазақтар көп қоныстанған аймағы: **Оңтүстік-батыс**

Роботтар өндіруден көзге түсетін ел: **Жапония**

С

Сазды тақтатастың кристалдық тақтатасқа айналуы: **метаморфтық жыныс**

Сазды шөлді сипаттайды: **эфемерлер өседі, өсімдігі жусан, Үстірт**

Сарыарқаның батысын Теңіз-Қорғалжын қазаншұңқыры бөліп жатқан екі аймақ: **Көкшетау, Ұлытау**

Сарыарқаның тұщы көлдері: **Қорғалжын, Шортанды, Бурабай**

Сауырда бұл таудың Сібір мен Орта Азияның арасындағы өткінші аймақ екенін дәлелдейтін ағаш түрлері өседі: **қарағай, Тянь-Шань шыршасы, Түркістан аршасы**

Сахара оазистерінде өсетін ағаш: **құрма пальмасы**

Сахель зонасындағы немесе Мавритания мен Эфиопия арасындағы елдер: **Мали, Ливия, Нигер, Судан, Чад**

Солтүстік Америкадағы мемлекет: **Канада**

Солтүстік Африка саванналарындағы ең бойшаң адамдар: **тутеилер, химилер**

Солтүстік Африкадағы қой шаруашылығы басым аудандар: **Алжир, Марокко, Судан**

Солтүстік Африканы мекендейтін халықтар негізіненсөйлейді: **араб тілінде**

Солтүстік жарты шардағы ең ұзақ күн: **22 маусым**

Солтүстік және оңтүстік жарты шарларда 30-40° ендіктердегі белдеу: **Субтропиктік**

Солтүстік Қазақ жазығының өзендері мен көлдерінде Солтүстік Америкадан әкелініп, жерсіндірілген жануар: **ондатр**

Солтүстік Қазақ жазығының ірі көлдері: **Құсмұрын, Шағалалытеңіз**

Солтүстік Қазақстан өнеркәсібінің жетекші салалары: **тамақ, жеңіл өнеркәсіп**

Солтүстік Қазақстан өнеркәсібінің жетекші саласы: **тамақ**

Солтүстік Қазақстан экономикадық ауданындағы көмір кен орны: **Майкүбі**

Солтүстік Қазақстанда дамыған мал шаруашылығының саласы: **ірі қара мал**

Солтүстік Қазақстанның астықты көп өсіретін облыстары: **Солтүстік Қазақстан, Ақмола**

Солтүстік Қазақстанның ауданының аумағы жөнінен алатын орны: **үшінші**

Солтүстік орман белдеуін құрайтын ағаштар: **Қылқан жапырақты ормандар**

Солтүстік Сібір мен Қиыр Шығыстағы ежелден қалыптасқан ата кәсібі: **бұғы шаруашылығы**

Солтүстік экономикалық ауданды бойлық бағытта кесіп өтетін теміржол: **Трансқазақстан**

Солтүсік Қазақстанда маңызды орын алатын көлік түрі: **автомобиль**

Су көлігінде жетекші орын алатын өзен: **Ертіс**

Су массаларының түрлері: **экваторлық, тропиктік, қоныржай, полярлық**

Су өткізбейтін қабаттар арасындағы қысымы күшті жер асты сулары: **артезиан**

Субтропиктік белдеудің табиғат зонасы: **қатқыл жапырақты ормандар мен бұталар**

Субэкваторлық белдеудің жануарларға аса бай табиғат зонасы: **африка саванналары**

Сулы — батпақты ландшафтыларды қорғайтын қорық: **Алакөл**

Сыртқы күштердің әсерінен тау жыныстарынын өзгеруі: **үгілу**

Т

Табиғат компоненттерінің жиынтығы: **табиғат кешені**

Табиғат ресурстарын пайдалану ерекшелігіне қарай бөлінуі: **өңдеуші, өндіруші**

Тайга зонасында орналасқан таудың басына шыққанға дейінгі биіктік белдеулер: **таулы тундра, тайга, мәңгі қар мен мұздықтар**

Тарбағатайдан басталып Алакөлге құятын өзен: **Үржар, Қатынсұ**

Татарлар көп қоныстанған облыстар: **Семей, Орал**

Тәжікстанның Тұрсынзада қаласында.....зауыты орналасқан: **Алюминий**

Тәулік ішіндегі ең жоғарғы және ең төменгі температура арасындағы айырмашылық: **тәуліктік амплитуда**

Тәуліктік орташа температураны анықтаңыз (+-5°C; -2°C; +10°C; +9°C;) : **+5,5°C**

Тәуліктік ырғақтылық жүйесіне жатады: **тау жыныстарының қызып, суынуы, мұхит суының толысуы, бриз желдерінің бағытының өзгеруі**

Температура бүкіл жыл бойы біркелкі таралатын белдеу: **экваторлық**

Теміржолдың жиілігі.....өте жоғары: **Батыс Еуропа**

Теңіз мұнайын экспорттау мақсатында іске қосылған құбыр: **Теңіз- Новороссийск**

Теңіздегі толысу мен қайту құбылысының себебін ашқан ғалым: **И. Ньютон**

Территорияның экономикалық аудандастыру принципін әзірлеген географ: **Н.Н.Баранский**

Техникалық дақылдарды өсіретін аймақтар: **Жамбыл, Алматы**

Топографиялық карталар масштабы: **1:100 000**

Топырақ дегеніміз: **жердің беткі, жұқа, құнарлы қабаты**

Топырақтану ғылымының негізін салған ғалым: **В.В.Докучаев**

Торғай алабының темір рудасын игеру мақсатында салынған жол: **Қостанай-Тобыл-Лисаковск**

Трансқазақстан темір жол магистралының Орталық Қазақстандағы бөлігі: **Астана — Қарағанды — Мойынты — Шу**

Тундра мен орман зонасы аралығында: **орманды тундра**

Тұңғыш рет дүние жүзін айнала жүзу экспедициясының уақыты: **1519-1522 жж**

Тұран жазығының өзендері: **Ырғыз, Талас, Лепсі, Іле, Тентек, Торғай**

Тұран ойпатында орналасқан қорық: **Үстірт**

Тұщы су дельфині-иния мекендейтін өзен: **Амазонка**

Түркияның мыс кен орындары: **Эргани, Мургул**

Түркменстан мен Өзбекстан шекаралары арқылы ағын өтетін өзен: **Амудария**

Тынық мұхитын зерттеген ағылшындардың ғылыми-зерттеу кемесі: **«Челленджер»**

Тірі ағзалардың басты ерекшелігі: **көбейгіштігі**

У

Украина өнеркәсібінің басты саласы: **отын-энергетика**

Украинадағы ең ірі қара металлургия орталығы: **Кривой Рог, Запорожье**

Украиндар көп қоныстанған облыстар: **Қостанай, Ақтөбе**

Уранның барланған қоры жағынан Қазақстанның дүние жүзінде алатын орны: **2**

Ұ

Ұлы көлдер жүйесіне жатпайтын көл: **Үлкен Аюлы**

Ұлы көлдерді Атлант мұхитымен жалғастырады: **Әулие Лаврентий**

Ұлы көлдердің құрамындағы АҚШ-тың жерінде орналасқан көл: **Мичиган**

Ұлыбританияның ұлттық құрамында ағылшындардан басқа халықтардың үлесі (%):
28,4

Ү

Үнді мұхитынан жиналатын асыл тастар: **інжу, маржан**

Үнді мұхитында маржандық рифтердің көп болу себебі: **мұхит суының температурасы**

Үнді мұхитының ең ірі аралы: **Мадагаскар**

Үндістанның мемлекеттік тілдері: **хинди, ағылшын**

Ф

Федерациялы мемлекеттер: **Ресей, АҚШ**

Фосфор тыңайтқыштары өндірісінің орталықтары: **Тараз, Алға**

Франция шекарасымен шектесетін ергежейлі елдер: **Люксембург, Монако, Андорра**

Х

Халық санағын алғаш жүргізген ел: **Египет**

Халық саны жағынан Африкадағы ең ірі ел: **Нигерия**

Халық санының табиғи азаюы: **депопуляция**

Халық тығыздығы жоғары облыстар: **Оңтүстік Қазақстан, Алматы**

Халықтың табиғи өсуі: **1000 адамға шаққандағы туу мен елгендер арақатынасы**

Хоккайдо аралындағы басым ормандар: **қылқан жапырақты**

Хуанхэ және Янцзы өзендерінің бастауын тапқан зерттеуші-ғалым: **Н. М.Пржевальский**

Ш

Шағын су электр станциялары өндіретін электр қуатының мөлшері: **80 кВт, 50 кВт, 100 кВт, 30 кВт**

Шөл зонасында өзен аңғарларында әр түрлі өсімдіктерден құралған: **тоғай**

Шөлдің тіршілікке ең қолайсыз жағы: **ылғалдың тапшылығы**

Шпицберген аралдары қарайды: **Норвегияға**

Шығыс Қазақстан өнеркәсібінің жетекші саласы: **түсті металлургия**

Шығыс Қазақстан экономикалық ауданындағы ірі су электр станциясы: **Шүлбі**

Шығыс Қазақстан экономикалық ауданының тамақ өнеркәсібіндегі жетекші саласы:
ет өнеркәсібі

Шығыс Қазақстандағы «қуаттылығы» жөнінен ең ірі СЭС: **Шүлбі**

Шығыс Қазақстанның урбандалу денгейі (%):**60**

Шымкент мұнай синтездеу зауыты салынған жыл: **1969 ж**

Шыршалы ормандарында бұғы, елік, барыс, борсық, құстардан: ұлар, кекілік,
бұлдырық мекендейтін қорық: **Алматы**

Э

Эвкалипт ормандар орналасқан аймақ: **Аустралияның шығысы**

Экватор мен меридианның 1⁰ доғасының ұзындығы: **111 км**

Экваторлық және субэкваторлық белдеулердегі өзен торларының жиі болу себебі:
жауын-шашын мөлшерінің көбі

Экономиканың дамуын орталықтан басқаруды жоспарлайтын елдер: **Қытай,
Вьетнам, Куба**

Экспортқа тауар шығаруды ұйымдастыру: **халықаралық сауда**

Эспорт келемінің импорттан артық болуы: **оң сальдо**

Ю

ЮНЕСКО-ның тізіміне батпақты-шөлді ландшафт ретінде енген қорық: **Қорғалжын**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Қазақстан өзінің жер қойнауының байлығымен әйгілі. Бұл Жер қыртысының геологиялық құрылысы мен даму ерекшеліктеріне байланысты. Қазақстанда аса маңызды минералдық шикізат түрлерінің барлығы дерлік бар.

Сан мен ғасыр

1899 ж. еліміздегі ең алғашқы ашылған мұнай кен орны: **Ембі**

Ғ

Ғалымдардың жобалауы бойынша Қазақстандағы көмір қорының мөлшері қанша жылға жетеді: **248 жылға**

Қ

Қазақстан темір кенінің қоры жағынан ТМД бойынша нешінші орында: **3**

М

Мұғалжардың оңтүстігіндегі Бөгетсай кен орнында не өндіріледі: **асбест**

Р

Республикадағы марганец рудасының қоры: **408 млн 100 мың тонна**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Турист Еуропа елдеріне саяхатқа шықты. Ұшаққа отырған кездегі уақыт пен қонған кездегі уақыттың айырмашылығын есептегенде, ол өзі білмейтін көп жағдайлар бар екеніне көз жеткізді.

Сан мен ғасыр

50° с. е. және 71° ш. б. орналасқан Астана қаласында уақыт 15:00 болғанда 46° с. е. және 75° б. б. орналасқан Оттаваның уақыты: **05:00**

А

Алматы қаласынан сағаг 17:00-де ұшқай ұшақ 3 сағаттан соң Мәскеуге, тағы 3 сағаттан соң Лондонға келіп қонды. Ұшақтың Лондонға келіп қонған кездегі уақыты: **12:00**

Астанада сағат 12:00 болғанда, Киевтегі уақыт: **9:00**

Б

Бір сағаттық белдеудің ішіндегі уақыт: **белдеулік уақыт**

Қ

Қазақстан Республикасының аумағы орналасқан сағаттық бедеулер: **IV-V**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Дүние жүзіндегі елдердің табиғат ресурстарымен қамтамасыз етілу дәрежесі әркелкі. Табиғат ресурстарымен қамтамасыз етілу көрсеткіші алуан түрлі ресурстардың қор мөлшерінің арақатынасымен және пайдаланылу ауқымымен байланысты.

Дүниежүзілік шаруашылықтың күрделі жүйесінде және еңбектің халықаралық үлестірілуі экономикасы дамыған елдер негізінен тұтынушы болса, дамушы елдер шикізат ресурстарын өндіруші әрі экспорттаушы болып табылады.

Сан және ғасыр

1 тонна өнім алуға 1500 м³ су жұмсалатын өнім: **целлюлоза**

1 тонна өнім алуға 2000 м³ су жұмсалатын өнім: **синтетикалық каучук**

1 тонна өнім алуға 250 м³ су жұмсалатын өнім: **болат**

1 тонна өнім алуға 500 м³ су жұмсалатын өнім: **мыс**

1 тонна өнім алуға 500-1000 м³ су жұмсалатын өнім: **пластмасса**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Аустралиялық Джон Қазақстанда ететін ЭКСПО-2017 көрмесіне келу үшін Қазақстан климаты туралы ақпарат алуы керек болды. Ол Қазақстанның климаты туралы ғаламтордан мынадай мәлімет алды:

Қазақстанның климаты-шұғыл континетті. Қазақстандағы ең суық ай — қаңтар айы. Қаңтардағы орташа температура — солтүстікте -19°C, оңтүстікте — 1,5°C. Шілдедегі орташа температура солтүстікте +19°C, оңтүстікте 28-30°C. Қазақстандағы жауын-шашынның орташа мөлшері 130-1600 мм аралығында. Республика жерінде ылғалдылық

мөлшері жауын-шашынға ғана емес, булану мөлшеріне де байланысты. Адамның шаруашылық әрекетіне кері әсер беретін қауырт атмосфералық құбылыстар болып тұрады. Мұндай құбылыстарға үсік, көктайғақ, шаңды дауылдар жатады.

Б

Буланушылық 1200 мм, жауын-шашын 151 мм болса, ылғалдану коэффициенті: **0,13 мм**

Ж

Жауын-шашын мөлшері 1600 мм-ге дейін түсетін аймақ: **Кіші Үлбі өзенінің жоғарғы ағысы**

Қ

Қазақстан климатының шұғыл континентті болу себебі: **мұхиттардан шалғайда орналасқан**

Қазақстанда жауын-шашын көп түсетін мезгіл: **көктемнің аяғы, күздің басы**

Қазақстандағы солтүстіктегі орташа жоғары температура +19°C және орташа төменгі температура -19°C болса, жылдық амплитуда: **38°C**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Адамзат қоғамының бүкіл тарихында азық-түліктің жетіспеушілігі әрқашан байқалып отырған. Оған түрліше себептер әсер еткен. Адамзаттың қоршаған табиғи ортамен қарым-қатынасының түп негізінде тіршілік арқауы болып табылатын азық-түлік өндіру үрдісі жатыр.

А

Азық-түлік өнімдерін экспортқа шығаратын елдердің бірі: **Финляндия, Венгрия**

Г

Гватемала тұрғындары тіршілікке қажетгі энергиянын 70%-ын неден алады: **жүгеріден**

Ғ

Ғаламдық азық-түлік проблемасына әсер ететін фактор: **көлік және байланыс құралдарының дамуы**

Д

Дамушы елдердің халқына тән: **белгілі бір тағам түрін көбірек пайдалану**

И

Индонезия елі азық-түлікпен қамтамасыз етілу дәрежесіне қарай жататын тобы: **азық-түлік жетіспейтін, бірақ өзін-өзі қамтамасыз ету үшін су және жер ресурстарын қарқынды игеріп жатқан елдер**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Орман және ағаш өңдеу өнеркәсібі-орман өндірісі кешенінің бір бөлігі. Оның басқа тармағына орман шаруашылығы жатады. Бұл жеткілікті шикізат базасы жоқ Қазақстандағы бірден-бір өнеркәсіп.

Статистикалық материалдарды пайдалана отырып, еліміздің аумағы мен онын жеке бөліктерінің ормандылық көрсеткішін анықтаймыз.

Аумақтың «ормандылық көрсеткішін» (О) анықтау үшін орман аумағының (A_1) жалпы аудан аумағына (A_2) пайызбен алғандағы қатынасын есептейміз.

№	Қазақстан аумақтары	Жалпы жер аумағы, млн га	Орман аумағы, млн га	Орман-дылық (%)
1	Солтүстік	56,6	1,8	
2	Батыс	70,5	0,3	
3	Оңтүстік	70,1	8,6	
4	Шығыс	28,3	1,8	
5	Орталық	35,6	0,1	

Б

Батыс Қазақстандағы орман шаруашылығының жоғарыда келтірілген мәліметтердің көмегімен пайыздық үлесін анықтаңыз: **0,4%**

О

Оңтүстік Қазақстандағы орман шаруашылығының жоғарыда келтірілген мәліметтердің көмегімен пайыздық үлесін анықтаңыз: **12,3%**

Орталық Қазақстандағы орман шаруашылығының жоғарыда келтірілген мәліметтердің көмегімен пайыздық үлесін анықтаңыз: **0,2 %**

С

Солтүстік Қазақстандағы орман шаруашылығының жоғарыда келтірілген мәліметтердің көмегімен пайыздық үлесін анықтаңыз: **3,1%**

Ш

Шығыс Қазақстандағы орман шаруашылығының жоғарыда келтірілген мәліметтердің көмегімен пайыздық үлесін анықтаңыз: **6,4%**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Ауаның жер бетіне түсіретін салмағы атмосфералық қысым немесе ауа қысымы деп аталады.

Биіктік артқан сайын қысым азая береді. Өйткені сол деңгейдегі салмақ түсіретін ауа қабатының қалыңдығы кеми түседі. 100 км биіктікке көтерілгенде атмосфералық қысым жер бетіндегімен салыстырғанда миллион есе азаяды. Сондықтан үлкен биіктіктегі атмосфералық қысым ауа температурасының және тығыздығының таралуына орай есептесу жолымен анықталады.

А

Ауадағы су буының мөлшері буланатын бетгің жағдайына және температураға байланысты. Ауадағы су буы мұхит үстінде мол, ал құрлық үстінде аз болады. Сонымен бірге неғұрлым температура жоғарылаған сайын ауадағы су буының мөлшері арта береді.

1 м³ ауада түрлі температурада болатын су буының мөлшері

Температура (С)	Су буы (грамм)
-30 ⁰	0,5
-20 ⁰	1
— 10 ⁰	2
0 ⁰	5
+ 10 ⁰	9
+20 ⁰	17
+30 ⁰	30

10 ° С температурада 1м³-тағы су буының мөлшері 5гтең. Салыстырмалы ылғалдылық: **56%**

Б

Биіктігі 1500м тау шыңындағы атмосфералық қысымның мөлшері: **610мм с.б**

Биіктігі 2200м таудың шыңындағы атмосфералық қысым 517 мм с.б. тең. Тау етегіндегі қысым: **737мм с.б**

Е

Егерде барометр төбенің етегінде 762 мм с.б., төбенің басында 752 мм с.б. көрсетіп тұрса, төбенің биіктігі: **100 м**

С

Сағат 7-де — 2°; сағат 13-де +10°; сағат 19-да +9° болса, ауаның тәуліктік орташа температурасы: **+5°С**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

XIX ғ. басына дейін негізгі энергетикалық ресурс түрі — ағаш болып келді. Содан соң оның маңызы біртіндеп төмендей бастады да, көмірді кеңінен пайдалану байқалды. Дегенмен көмірдің басымдылығы ұзаққа созылмады, себебі онын орнына мұнай мен табиғи газ игеріліп, пайдаланылды.

Сан және ғасыр

XIX ғ. басына дейін негізгі энергетикалық ресурс түрі: **ағаш**

Ә

Әлемде қоры өте мол отын түрлерінің бірі: **көмір**

Е

Ежелден пайдаланылатын, жергілікті маңызға осы мәнде болашағы бар балама энергия көзі: **жел**

К

Көмір экспорттаушы аса ірі елдер қатарына кіреді: **Аустралия. Колумбия**

М

Мұнай экспорттаушы елдердің ұйымы: **ОПЕК**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Теміржолдар XIX ғ. аяғында пайда болған. Негізі теміржолдар желісі кеңес кезеңінде қалыптасты. Оның негізін елдің бірнеше бөліктерін қосатын ірі магистральдар құрайды.

Қ

Қазақстан КСРО тарағаннан кейін үлкен теміржол құрылысын бастаған ТМД-дағы бірінші ел. Біздің елдегі соңғы жылдары салынған ұзындығы 184 км теміржол: **Павлодар мен Семей облыстарын қосатын Ақсу Конечная**

Қазақстан КСРО тарағаннан кейін үлкен теміржол құрылысын бастаған ТМД-дағы бірінші ел. Қазақстанның тәуелсіздік жылдары тарихында ең ірі жоба болып табылатын ұзындығы 402 км теміржол: **Хромтау Алтынсарин**

Қазақстанның батыс және оңтүстік аудандарын байланыстыруда табиғат байлықтарын игеруде, шаруашылық салаларын қалыптастыруда маңызы зор ескі теміржолдың бірі: **Орынбор-Ташкент**

Қазақстанның солтүстігінде тың және тыңайған жерлерді игеруге, астық шаруашылығын дамытуға мүмкіндік берген, ендік бойымен өтетін магистраль: **Орта Сібір**

Ш

Шығыс Қазақстанның еліміздің оңтүстік аймақтарымен байланысын жақсарту мақсатында салынған ұзындығы 150 км теміржол: **Өскемен Шар**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Мұғалім оқушыларға өздері тұратын елді мекеннің планын қағазға түсіріп келуге тапсырма берді. Оқушылар жергілікті жердің планын түсіру үшін: жер бедерінің ерекшеліктерін горизонталь сызықтармен белгілеу, горизонтальдар бойында биіктігін санмен белгілеу, бергштрих сызықшаларының қойылуы, жер бетіндегі заттардың шартты белгілермен бейнеленуін және масштаб мөлшерін білуі керек еді.

Б

Биіктігі бірдей нүктелерді қосатын қисық сызықтар: **горизонтальдар**

Ж

Жер бедері дегеніміз: **жер бетінің ойлы-қырлы жиынтығы**

Жер бетіндегі қашықтық 1 км болса, пландағы масштаб: **1:100 000**

П

План дегеніміз: **жер бетінің қағазға кішірейтіліп түсірген нұсқасы**

Планда көрсетілген шартты белгі: **ойыс**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Ауаның жер бетіне түсіретін салмағы атмосфералық қысым немесе ауа қысымы деп аталады.

Биіктік артқан сайын қысым азая береді Өйткені сол деңгейдегі салмақ түсіретін ауа қабатының қалыңдығы кеми түседі 100км биіктікке көтерілгенде атмосфералық қысым жер бетіндегімен салыстырғанда миллион есе азаяды. Сондықтан үлкен биіктіктегі атмосфералық қысым ауа температурасының және тығыздығының таралуына орай есептеу жолымен анықталады.

А

Ауадағы су буының мөлшері буланатын беттің жағдайына және температураға байланысты. Ауадағы су буы мұхит үстінде мол, ал құрлық үстінде аз болады. Сонымен бірге неғұрлым температура жоғарылаған сайын ауадағы су буының мөлшері арта береді: **56 %**

Температура (С)	Су буы (грамм)
-30°	0,5
-20°	1
-10°	2
0°	5
+10°	9
+20°	17
+30°	30

Б

Биіктігі 1500м тау шыңындағы атмосфералық қысымның мөлшері: **610мм с.б**

Биіктігі 2200м таудың шыңындағы атмосфералық қысым 517мм с.б. тең. Тау етегіндегі қысым: **737мм с.б**

Е

Егерде барометр төбенің етегінде 762 мм с.б., төбенің басында 752 мм с.б керсетіп тұрса, төбенің биіктігі: **100 м**

С

Сағат 7-де -3° ; сағат 13-де $+10^{\circ}$; сағат 19-да $+9^{\circ}$ болса, ауаның тәуліктік орташа температурасы: **$+5^{\circ}\text{C}$**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Қазақстан өзінің жер қойнауының байлығымен әйгілі. Бұл Жер қыртысының геологиялық құрылысы мен даму ерекшеліктеріне байланысты. Қазақстанда аса маңызды минералдық шикізат түрлерінің барлығы дерлік бар.

Сан және ғасыр

1899 ж. еліміздегі ең алғашқы атаылған мұнай кен орны: **Ембі**

Ғ

Ғалымдардың жобалауы бойынша Қазақстандағы көмір қорының мөлшері қанша жылға жетеді: **248 жылға**

Қ

Қазақстан темір кенінің қоры жағынан ТМД бойынша нешінші орында: **3**

М

Мұғалжардың оңтүстігіндегі Бөгетсай кен орнында өндіріледі: **асбест**

Р

Республикадағы марганец рудасының қоры: **408 млн 100 мың тонна**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Шаруашылықтың аса маңызды саласының бірі электр энергетикасы. Бұл сала өнеркәсіп пен қоғамның барлық өндіргіш күштерінің аумақтық орналасуы мен дамуына

әсер етеді. Қазақстандағы ең ірі отын энергетикасын қуаттылығына қарай орналастыру.

Қ

Қазақстанадағы газдың ірі кен орнына және қорына қарай: **Қарашығанақ, Теңге, Үстірт, Жаңажол, Имаш**

Қазақстанадағы ең ірі жылу электр стансаларын қуатылығына қарай дұрыс берілген қатар: **Екібастұз 1 МАЭС-і, Ақсу МАЭС-і, Жамбыл МАЭС-і, Қарағанды МАЭС-і, Алматы 2 ЖЭО**

Қазақстанадағы ең ірі су электр стансаларын қуатылығына қарай: **Шұлбі, Бұқтырма, Қапшағай, Өскемен, Шардара**

Қазақстанадағы көмірдің ірі кен орнына және қорына қарай: **Қарағанды, Екібастұз, Майкүбі, Шұбаркед, Қаражыра**

Қазақстандағы мұнайдың ірі кен орнына және қорына қарай: **Қашаған, Қарашығанақ, Теңіз, Қаламқас, Жаңажол**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Теміржолдар ХІХ ғ аяғында пайда болған. Негізі теміржолдар желісі кеңес кезеңінде қалыптасты. Оның негізін елдің бірнеше бөліктерін қосатын ірі магистральдар құрайды.

Қ

Қазақстан КСРО тарағаннан кейін үлкен теміржол құрылысын бастаған ТМД-дағы бірінші ел. Біздің елдегі соңғы жылдардары салынған ұзындығы 184 км теміржол: **Ақсу Конечная**

Қазақстан КСРО тарағаннан кейін үлкен теміржол құрылысын бастаған ТМД-дағы бірінші ел. Қазақстанның тәуелсіздік жылдары тарихында ең ірі жоба болып табылатын ұзындығы 402 км теміржол: **Хромтау Алтынсарин**

Қазақстанның батыс және оңтүстік аудандарын байланыстыруда табиғат байлықтарын игеруде, шаруашылық салаларын қалыптастыруда маңызы зор ескі теміржолдың бірі: **Орынбор-Ташкент**

Қазақстанның солтүстігінде тың және тыңайған жерлерді игеруге, астық шаруашылығын дамытуға мүмкіндік берген, ендік бойымен өтетін магистраль: **Орта Сібір**

Ш

Шығыс Қазақстанның еліміздің оңтүстік аймақтарымен байланысын жақсарту

мақсатында салынған ұзындығы 150км теміржол: **Өскемен Шар**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Турист Еуропа елдеріне саяхатқа шықты. Ұшаққа отырған кездегі уақыт пен қонған кездегі уақыттың айырмашылығын есептегенде, ол өзі білмейтін көп жағдайлар бар екеніне көз жеткізді.

Сан және ғасыр

50° с. е. және 71° ш. б. орналасқан Астана қаласында уақыт 15:00 болғанда 46° с. е. және 75° б. б. орналасқан Оттаваның уақыты: **05:00**

А

Алматы қаласынан сағат 17:00-де ұшқан ұшақ 3 сағаттан соң Мәскеуге, тағы 3 сағаттан соң Лондонға келіп қонды. Ұшақтың Лондонға келіп қонған кездегі уақыты: **12:00**

Астанада сағат 12:00 болғанда, Киевтегі уақыт: **9:00**

Б

Бір сағаттық белдеудің ішіндегі уақыт: **белдеулік уақыт**

Қ

Қазақстан Республикасының аумағы орналасқан сағаттық бедеулер: **iv-v**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Мектеп оқутшылары жергілікті жер табиғатына саяхат жасап жүріп, көздеген бағыттарынан жаңылып қалды. Айналаны бағдарлау және азимут арқылы жол тауып баратын бағыттарын анықтауға тырысты.

Сан және ғасыр

360°-қа сәйкес келеді: **солтүстік**

А

Азимуттық бұрыш: **солтүстік пен белгілі бағыт арасындағы бұрыш**

К

Көкжиек тұстарын анықтау: **бағдарлау**

Т

Түнде жолдан адасқан жолаушы Темірқазық жұлдызына қарама-қарсы бағытта жүрсе, баратын бағыты: **оңтүстік**

Ү

Үйінен шыққан Ербол 120° арқылы 200 м жол жүріп, мектепке келді сабақтан соң 120° арқылы 100 м қашықтықтағы спорт кешеніне келді. Ербол үйіне бару үшін қажет бағыттың өлшемі: **120°**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Жер шары халқын көбінесе тілдік негізде топтастырады, өйткені тіл — кез-келген этностың басты белгілерінің бірі Қазіргі кезде дүниежүзіндегі халық саны 6 млрд, адамнан асты. Олардың қанша тілде сойлейтіндігі әлі нақты анықталмаған. Кейбір деректерде дүниежүзіндегі тілдер саны 3 мыңнан асады десе, кейбір ғылыми еңбектерде тілдер саны 5 мың деп шамаланады.

А

Африканың 16 елінде қабылданған мемлекеттік дәрежедегі тіл: **ағылшын**

Африканың 17 елінде қабылданған мемлекеттік дәрежедегі тіл: **француз**

Б

Билингвизм: **қостілділік**

БҰҰ-ның жұмыс тілдері: **қытай, орыс**

О

Оқшау тілдер қатарына жататын тілдер: **жапон, корей**

Мәнмәтіндік тапсырмалар

Жер бетіндегі жылудың негізгі көзі — Күн. Бірақ күн сәулелері ауадан кідіріссіз өтіп кетеді де, оны тікелей қыздырмайды. Күн сәулелері алдымен жер бетін қыздырады, содан кейін жылу ауаға таралады. Сондықтан ауаның жер бетіне таяу қабаты көбірек жылынады да, биіктеген сайын температура төмендей береді.

А

Ауаның температурасы 30° С-ға, абсолюттік ылғалдық 20 г/м^3 . Салыстырмалы ылғалдықты табыңдар:60%

М

Мына кесте бойынша орташа жылдық амплитуданы табу керек: 2°C

А й л а р		
-----------	--	--

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
-16°	-14°	-6°	0°	6°	15°	18°	16°	8°	1°	-7°	-13°

Мына кесте бойынша орташа жылдық температураны табу керек: 0,6

А й л а р											
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
-16°	-14°	-6°	0°	6°	15°	18°	16°	8°	1°	-7°	-13°

T

Төменде берілген кестені пайдалана отырып жылдық орташа температураны табыңыз: +3,8 °C

А й л а р											
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
-14°	-11°	-3°	2°	10°	18°	22°	20°	12°	6°	-5°	-12°

Ұ

Ұшақ 5000м биіктікте ұшып барады. Егер жер бетіндегі ауа температурасы 18°C-ға тең болса, ұшақ бортының сыртындағы ауа температурасы: -12°C

ПЕДАГОГИКА

«Ақпаратты тарату және мәселелерді шешу мақсатында ой бөлісу» сипаттамасына тән білімді игеру үлгісі (Александр): **+++талқылау**

«Бастаған істі аяғына дейін жеткіз, өз әрекетіңді жоспарла» ережесі қай принципке жатады: **+++жүйелілік**

«Жаңа педагогика» тәсілдемесінің аясында ақпараттық — коммуникациялық технологияларды қолдану барысында оқушылар: **+++сайтта ақпаратты жариялайды**

«Жаңа педагогика» тәсілдемесінің аясында ақпараттық — коммуникациялық технологияларды қолдану барысында оқушылар: **+++электронды поштаны қолданады**

«Жеңілден ауырға, белгіліден белгісізге, қарапайымнан күрделіге» деген ереже қандай принципке жатады: **+++бірізділік пен жүйелілік**

«Көпіршелер» деп саналу үшін оқыту мен оқуда қарастырылатын жағдайдың бірі: **+++оқушыларға өз бетінше орындай алмайтын тапсырманы орындауға мүмкіндік беру**

«Оңайдан қиынға» ережесі қай принципке жатады: **+++түсініктілік**

«Жаңа педагогика» тәсілдемесінің аясында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану барысында оқушылар: **+++электронды тасығышқа ақпаратты сақтайды.**

«Мұғалім сабақта білім әліменіе терезе ашып қана қоймай, өзіне де көрсетеді, оқушылар алдында өзінің рухани әлемін, рухани байлығын ашады»: **+++В.А. Сухомлинский**

«Мұғалімдерге ең тамаша міндет жүктелген, Күн астында одақ тұрған ешнарсе жоқ» деп жазған: **+++Я.А.Коменский**

Lesson study кезеңдерінің бірі — «Қатысушылардың өткізілген сабақ бойынша оқушылардың оқу үдерісіне қатысты барлық нәтижелерін жүйелеп, талдауы». Осыдан кейінгі кезең: **+++Зерделенген мәселелерді негізге ала отырып, келесі Lesson Study-ді жоспарлау**

Авторитарлы тәрбие, либералды тәрбие, демократиялық тәрбие, еркін тәрбие. Қандай белгілер бойынша жіктелген: **+++өзара қарым — қатынас стилі бойынша**

Адам тәжірибесінің толық тізімі алғаш сақталатын жады түрі: **++++эпизодты**

Адамгершілік тәрбиесі: **+++ жалпыадамзаттық құндылықтарды игеру**

Адамгершілік тәрбиесінің міндеттері: **+++ Адамдарға құрмет сезімін дамыту**

Адамгершілік, еңбек, ақыл — ой, физикалық тәрбие – бұл: **+++ тәрбиенің бағыты**

Адамзаттың жинақтаған тәжірибесі, заттар мен құбылыстарды, табиғат пен қоғам заңдарын тану нәтижесі: **+++білім**

Адамның ғылыми фактілерді, ұғымдарды, ережелерді, заңдарды, қағидаларды түсінуі, есінде сақтауы және қайта жаңыртуы ол: **+++білім**

АКТ қолдануда «көрсету» оқыту аспектісін қолданудың мысалы: **+++оқу және талқылау мақсатында оқушылардың жұмыстарды алмастыруы**

Александрдің зерттеуіне сәйкес диалогтың бес үлгісіндегі механикалық есте сақтау: **+++ үнемі қайталап отыру арқылы фактілерді, ойларды жаттау**

Ата — анасынан ұрпақтарына қандай да бір белгілердің, ерекшеліктердің берілуі:+++
тұқым қуалаушылық

Аударма жасау, интерпретация, экстраполяцияны қамтитын Блум таксономиясының кезеңі:+++ **Түсіну**

Әр сабаққа дайындалу үшін ең алдымен оның мақсатын анықтауды талап ететін принцип:+++ **мақсаттылық**

Әрқайсысында анықталған тапсырмаларды шешетін әртүрлі және қайталанатын істердің көмегімен оқушылардың оқу іс — әрекетін басқару әдісі:+++ **жаттығу**

Әрқашанда пайымдау, қорыту және дәлелдеуді талап ететін оқыту әдісі:+++
түсіндіру

Б.Скиннер көзқарасы бойынша, адамдардың лайықты істері үшін ынталандару, лайықсыз қылықтарын елемеу немесе жаза қолдану:+++ **оперантты шарттылы**

Бағалау арқылы оқуды жақсарту үшін енгізілуі тиіс бес түйінді фактордың бірі: +++**оқушылардың өзін — өзі бағалауға қатыстырылуы**

Бағалау мақсатында жүргізілген қадағалау нәтижелерінің интерпретациясы:+++
алынған мәліметтердің мәнін анықтау

Бағалаудың барлық түрлеріне тән үш сипаттама бар. «Интерпретация» сипаттамасына сәйкес мұғалім әрекеті: +++**Оқушының жауабын критерийге сәйкестендіру**

Бағалаудың барлық түрлеріне тән үш сипаттама бар. «Қадағалау» сипаттамасына сәйкес мұғалімнің әрекеті: +++**оқушының сұраққа жауабын тыңдау**

Бағалаудың барлық түрлеріне тән үш сипаттама бар. «Қорытынды» сипаттамасына тән мұғалім әрекетін көрсетіңіз:+++ **оқушының жауабына сәйкес шешім қабылдау**

Бағалаудың қай түрінде бір оқушының жетістіктерінің белгіленген нормаларымен немесе бірдей жастағы оқушылар тобының қол жеткізген деңгейімен ара — қатынасы салыстырылған соң қорытынды жасалады:+++**оқуды бағалау**

Балалар өздерінің сенім, біліміне сүйеніп, пайымдау жасай алады деген түсінікке негізделген оқыту ортасы:+++ **Оқушыға бағдарланған**

Балаларды сүйетін, жүрек қалауымен әрбір педагогтың қол жетерлік тәрбие мен оқытуда тұрақты жетілдіріп отыратын өнер:+++ **педагогикалық шеберлік**

балалардың қалай оқитынын мұғалімнің түсінуі

Баланы өз ықтиярымен оқыту - бұл:+++ **педагогикалық жаңашылдықтың идеясы**

Бейнелеу көрнекілігіне жатады:+++ **макет**

Белгілі бір жаңа енгізілімнің тиімділігіне баға беретіндей нақты критерий:+++ **жаңашылдық**

Белгілі бір тапсырманы орындаудың алдын ала игерілетін алгоритмдерін нақты пайдалануға негізделген ойлаудың түрі:+++ **репродуктивті**

Берілген мысал сұрақ қоюдың қайсысына тән? Асқар, ережені жақсы айттыңыз. Енді мысал келтіре аласыз ба?:+++ **сынақтан өткізу**

Блум таксономиясына сәйкес жаңа үлгідегі әртүрлі тәсілдермен элементтерді қиыстыру арқылы ақпаратты жүйелеу деңгейі:+++ **жинақтау**

Бұл өлшемге тән оқушыларда «қызығушылықты арттыру үшін қиынырақ ойын мен тапсырмаларға ұмтылу» байқалады: +++**күрделілікке деген сүйспеншілік**

Бұл үдеріс арқылы оқушылар түсіну, бақылау, оқу тәжірибесіне қадағалау қабілетін дамытады: +++**метатану**

Білім алушы мұғалімнің басқаруынан тәуелсіз болатын типті жүйенің сипатын:+++ **жұмыстың құндылығын айқындап, мақсатын, орындалу ұзақтығын, нәтижесін белгілейді**

Білім беру мазмұны: +++**ғылыми білімдер, іскерліктер мен дағдылар жүйесі**

Білім беру мазмұнын анықтайтын нормативтік құжаттар: +++**білім беру стандарты**

Білім берудегі инновациялық процестердің педагогикалық маңызды проблемасы: +++**озық педагогикалық тәжірибені зерттеу, жинақтау және тарату**

Білімді іс-әрекет негізінде қабылдап, оның өмірмен және практикамен байланысын тереңдетуді талап ететін оқытудың принципі: +++**белсенділік**

Білімнің педагогикалық аспектісі:+++ **Оқушыларға ғылымды оңтайлы түсіндіру тәсілі**

Бірегей, жоғары сапалы және дана нәтижелер шығатын тұлғаралық және тұлғаішілік үдеріс:+++ **шығармашылы**

Бітіруші түлектерге ұлттық біріңғай тестілеу өткізудегі бағалаудың мақсаты:+++ **стандартты бақылау және орындау**

В.В.Давыдов бойынша оқу іс-әрекетінің басты нәтижесі:+++ **теориялық сана мен ойлау**

Ғылыми — жаратылыс пәндері:+++ **физика, математика, химия, биология**

Ғылыми білімді игеру, арнайы және жалпы білімділік іскерлік пен дағдыларды

қалыптастыру оқытудың қай функциясына жатады: **+++білімділік**

Ғылыми педагогикалық тәжірибеге баға беруде басшылыққа алынатын жаңашылдық: **+++ инновацияның негізгі критерийлері**

Дарынды және талантты балаларды анықтауда жоспарлауға көп уақыт жұмсап, бірақ жоспарды тез жүзеге асыра алуымен ерекшеленетін оқушының өлшемі: **+++ ойлау қабілетінің жылдамдығы**

Дарынды және талантты балаларды анықтауды «өз білімін жетілдіру» өлшеміне сәйкес келетін балаларда көрініс табатын ерекшелік: **+++ олар өздерінің оқуларын реттей алады**

Дарынды және талантты оқушылардың білімін жетілдіру бойынша қызметтің бірінші кезеңі (Ренцулли мен Райс): **+++ жалпы зерттеу жаттығулары**

Дарынды және талантты оқушылардың ынталандыруға қатысты сипаттамасын көрсетіңіз: **+++ өзін-өзі сынайды, бағалай алады**

Дарынды, талантты балаларды тексеру парағы бойынша «Оқуда және проблемаларды шешуде балама шешімдерді көріп, қабылдай алады» деп анықталған өлшем: **+++ икемділік**

Дәйектілікті дамытуда АКТ қолдану және оқыту аспектісінің мысалы: **+++Талдау және бағалау**

Дж.Флейвелл бойынша, оқушыға білмеген тапсырманы орындауға кеңес берілмегендіктен, оқушының қабілеті жетіп тұрса да, тапсырманы орындай алмауы: **+++ өнімділік тапшылығы**

Дидактиканың нақты түсініктері: **+++ сабақ беру, оқыту, білім беру, оқу**

Ең үздік оқушыларды анықтайтын өлшемдерінің ішінен икемділік сипаттамасына сәйкес келетінін көрсетіңіз: **+++ тапсырманы орындауда балама шешімдерді көріп, қабылдай алады**

Ең үздік оқушыларды анықтауға көмектесетін сипаттамалар ішінен «ақпаратты толықтырып, олардың қайшылықтарын анықтай алатын және оның мәніне тез жететін» өлшем: **+++мәселені шешу**

Ең үздік оқушыларды анықтаудағы «өз білімін жетілдіру» сенімді өлшемнің сипаттамасы: **+++ Олар өздерінің оқуларын реттей алады**

Ең үздік оқушыларды анықтаудағы икемділік сенімді өлшемнің сипаттамасы: **+++басқаларға қарағанда ойлау қабілеттері жақсы ұйымдастырылған**

Есте сақтайтын ақпаратты танымал жерлермен байланыстырып елестетуге негізделген әдіс:+++ **орын әдісі**

Жағымсыз істердің алдын алатын, өзінің және басқалардың алдында кінәлі сезінуге шақыратын әдіс:+++ **жазалау**

Жазалау әдістерін таңдауда ескеретін жағдайлар:+++ **оқушының жасы**

Жазалау әдісі:+++ **келеңсіз қылықтарды шектеп, тежеу үшін қолданылатын педагогикалық ықпал**

Жаңа білімдерді, әдістерді және ережелерді түрлі нұсқада пайдалану Блум таксономисының қай қадамына сәйкес:+++ **қолдану**

жаңа оқулықтың пәнді оқытудағы тиімділігін тәжірибе жүзінде сынақтан өткізудегі бағалау мақсаты:+++ **бағдарлама мазмұнын бақылау**

Жарыс әдісі:+++ **өз нәтижесін басқалармен салыстыра отырып, тұлға қасиеттерін қалыптастыру және бекіту**

Жаттап алынған білімді тексеруге арналған сұрақ:+++ **төмен дәрежелі**

Жеке балаға, сондай-ақ тұтас ұжымға тәрбиелік эсер етуге таңдаған әдістемелерді жүзеге асыратын білім, шеберлік, дағдылардың жиынтығы:+++ **педагогикалық технология**

Жеке тәжірибенің дамуы, басқалар жасаған тәжірибені және ғылыми басылымдарды меңгеру, қателер мен сынақтар әдісі, эксперимент:+++ **мектепті жаңарту жолдары**

Жеке тәжірибенің қағидалары, жалпы ережелер, ой мен ойлау, оқиға мен кейбір жағдайлар туралы еске алудың бір бөлігін айқындайтын жады түрі:+++ **семантикалы**

Жеке тұлғаны дамыту, базалық мәдениетін қалыптастыруда негізгі құрал болып табылады:+++ **білім беру**

Жекелеп оқыту:+++ **оқушылардың дербес ерекшеліктерін ескере отырып оқыту процесін ұйымдастыру**

Жетекші іс-әрекеті ойын болып табылатын жастық даму кезеңі:+++ **мектепке дейінгі жас**

Жинақталған мәліметтерді талдау, саралау, жинақтау және бағалау сияқты динамикалық үдерістер жүретін жады түрі:+++ **жұмыс**

Жорамалдарды растау, тексеру үшін деректерді жинау АКТ қолдану мен оқыту аспектісінің мысалы болып табылады:+++ **тестілеу және растау**

Зерттеу тәжірибелеріне сүйене отырып, педагогикалық жаңалықтардың мынадай

критерийлері жиынтығын анықтауға болады:+++**жаңашылдық, оптималдық, жоғары нәтижелілік, тәжірибеде шығармашылықпен қолдану мүмкіндігі**

Зерттеушілік әңгіме жүргізу кезінде оқушылардың әрекеті:+++ **айтқандарын дәлелдейді**

Идея қайталанатын және жасалады, бірақ үнемі мұқият бағалана бермейтін әңгіме түрі:+++ **кумулятивтік әңгіме**

Инновациялық білім беру үдерісінің негізінде педагогиканың басты мәселесі:+++ **педагогикалық тәжірибені зерттеу және психология мен педагогика ғылымының жетістіктерін тәжірибеге жеткізу**

Инновациялық педагогикалық технологиялар:+++ **мұғалімдердің даралығын жетілдіру, оларға кәсіби іс — әрекет аумағында жаңашылдық тұрғысынан шығармашылықпен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін арнайы білім, білік және дағдның көмегімен меңгеру арқылы мұғалім шеберлігін қалыптастыру**

Инновациялық процестердің маңызды проблемасы ол:+++ **Педагогикалық-психологиялық ғылымдардың жетістігін практикаға енгізу**

Компьютерлік бағдарламалауда құжаттарды ашу және мұрағаттау үдерістерін білуді қамтитын білім саласы:+++ **технологиялық білім**

көзқарасын қалыптастыратын ғылыми білімдер жүйесімен қарулану

Көру (визуальды), есту (аудиалды) құралдары арқылы оқушылардың сезім мүшелеріне әсер ететін оқыту принципі:+++ **көрнекілік**

Көру визуалды, есту аудиалды құралдары арқылы оқушылардың сезім мүшелеріне әсер ететін оқыту принципі:+++**көрнекілік**

Курс тарауы аяқталғаннан кейін оқушылардың өз бетімен орындайтын лабораториялық жұмысының кешендісі:+++ **практикумдар**

Қазақ балаларын оқыту, оларға білім беру мәселелерін көтерген кім:+++ **Ы.Алтынсарин**

Қайта тәрбиелеу адамның қандай қасиеттерін жоюдан басталады:+++ **жағымсыз**

Қалай жүгіру, шанышқыны қолдану, қаламмен жазу туралы білімімізді сақтауға жауап беретін жады түрі:+++ **рәсімдік**

қамтамасыз ету

қатынастар

Қоғамдық түрдегі тәрбие принципінің талаптары:+++**азаматты тәрбиелеу**

Қоғамдық түрдегі тәрбие принципінің талаптары:+++ **азаматты тәрбиелеу**

Қолдану ерекшелігі мен орнына байланысты жаңалық енгізудің түрлері:+++ **технологиялық, әдістемелік, ұйымдастырушылық**

Құқықтық тәрбие нәтижелілігінің басты көрсеткіші болып табылады:+++ **құқықтық сананы қалыптастыру деңгейі**

Құқықтық тәрбие негізі:+++ **отбасы**

Қызығушылықты арттыру үшін қиынырақ ойын мен тапсырмаларға ұмтылатын оқушыға тән өлшем:+++ **күрделілікке деген сүйспеншілік**

Л.С.Выготский зерттеулерінің теориялық атауы:+++ **мәдени-тарихи даму теориясы**

Л.Шульман құзырлы мұғалімге тән үш белгіні көрсеткен. Соның бірі болып табылатын оқытудың тәжірибелік дағдыларының сипаттамасы:+++ **оқушылардың білімін бағалау, ынталандыру, сабақты жоспарлау әдістемелерін меңгеруі**

Латын тілінен аударғанда «бағалау» термині:+++ **«білім алу»**

М.Чиксентмихайдың «Өзіндік мақсат» сызбасы бойынша дағдысы жоғары оқушыға төмен міндет қоюдың нәтижесі:+++ **зерігу**

Мақсатты аудитория сипаты мен бағалау стратегияларын білуді қамтитын білім саласы:+++ **Педагогикалық білім**

Мектеп бітіруші түлектерге мемлекеттік емтихан өткізудегі бағалаудың мақсаты:+++ **стандартты бақылау және орындау**

Мектеп жағдайында пайдаланып, арнайы құралдармен жабдықталған кабинеттерде мұғалімнің басшылығымен оқушылардың табиғи құбылыстарды, заттарды зерттеуін қамтитын оқыту әдісі:+++ **лабораториялық жұмыс**

Мектеп шеберханасында, оқу-тәжірибе участігінде, оқушылардың өндірістік бригадаларында оқытуды іске асыруға бағытталған оқыту әдісі:+++ **практикалық жұмыстар**

Мектептен және сыныптан тыс тәрбие жұмыстарын ұйымдастырушының міндетіне жатпайды:+++ **сабақ кестесін жасау**

Мемлекет саясатының өзекті мәселелерінің бірі:+++ **халыққа білім беру ісін жетілдіру**

Меңгерген білім мен өмірлік тәжірибе негізінде тез, нақты, саналы орындалатын практикалық және теориялық іс-әрекетке даярлық:+++ **білік**

Метатануды өлшеудің екінші өлшемі:+++ **тапсырмаға бағытталған**

Мұғалім басты тұлға болу үшін оған қойылатын талаптар:+++ **педагогикалық әдеп және ұстаздық шеберлік**

Мұғалім қызметіндегі оң нәтижелердің барынша тұрақтылығын білдіретін педагогикалық инновацияның критерийі:+++ **нәтижелілік**

Мұғалім қызметіндегі сындырлы оқыту теориясына сәйкес маңызды басымдықтардың бірі:+++ **Оқушылардың сабақты қабылдау ерекшеліктерін түсіну**

Мұғалім қызметінің инновациялық бағыттылығы:+++ **психологиялық-педагогикалық зерттеулердің нәтижесін педагогикалық қызметтің тәжірибесіне ендіру**

Мұғалім өз пәнінен оқушының тұлғасын қалыптастыру құралына, өзін — өзі тәрбиелеу, өзін-өзі дамыту және өздігінен білім алу құралдарына айналдыра алатын білімдік деңгей:+++ **іс-әрекет пен мінез құлықты жүйелік- модельдеуші деңгей**

Мұғалім педагогикалық іс-әрекет құралдары мен тәсілдерін пайдалануда ескішілдік танытатын стиль:+++ **пайымдаушы-әдісқойлық стили**

Мұғалім сабақты жоспарлауды:+++ **әрбір жеке сабақтың тақырыптық жоспарға сәйкестігін нақтылаудан бастауды**

Мұғалім тәжірибесі аймағында білімді жетілдіруге бағытталған ынтымақтастықтағы педагогикалық тәсіл: +++**сабақты зерттеу**

Мұғалім іс-әрекетінің нәтижелілігі:+++ **Тиімділігімен анықталады**

Мұғалімге ағымдағы сабақты талдауға және қадағалауға негіз болатын педагогикалық іскерлік: +++**Оқушының оқу материалын меңгеру тереңдігін байқау**

Мұғалімге ағымдағы сабақты талдауға және қадағалауға негіз болатын педагогикалық іскерлік: +++**өзінің сабақты түсіндіруі мен қойған сұрақтарына оқушылардың жауабын реакцияларын қабылдау**

Мұғалімге ағымдағы сабақты талдауға және қадағалауға негіз болатын педагогикалық іскерлік:+++ **балалардың психофизикалық күйлерін байқау**

Мұғалімге ағымдағы сабақты талдауға және қадағалауға негіз болатын педагогикалық іскерлік:+++ **оқушының жеке дара бейімділіктері мен қабілеттерін байқау**

Мұғалімге ағымдағы сабақты талдауға және қадағалауға негіз болатын педагогикалық іскерлік:+++ **оқушының материалды түсінуін, жұмыс қарқынын байқау**

Мұғалімге ағымдағы сабақты талдауға және қадағалауға негіз болатын педагогикалық іскерлік: **+++сабақ барысында өзінің мінез — құлқы мен сөйлеуін қадағалау**

Мұғалімге ағымдағы сабақты талдауға және қадағалауға негіз болатын педагогикалық іскерлік: **+++оқушының жеке тұлғалық және мінз-құлық ерекшеліктерін байқау**

Мұғалімдердің белгілі бір тәсілді қалай дамытуға болатындығын анықтау мақсатында оқушылардың оқу үдерісін зерделеуі: **+++ сабақты зерттеу**

Мұғалімнің инновациялық іс - әрекеті: **+++ озық педагогикалық тәжірибелерді оқу — тәрбие үрдісіне енгізу**

Мұғалімнің қандай жоспарында оқушылардың әртүрлі сыныптан тыс іс-әрекеттері және басқа іс-шаралар көрсетіледі: **+++сынып жетекшісінің тәрбие жұмыс жоспарында**

Мұғалімнің озық педагогикалық тәжірибесінің жай тәжірибеден артықшылығы: **+++ логикасы, әдісі, тәсілі жағынан ерекше тиімді нәтиже береді**

Мұғалімнің сабаққа дайындығының бірінші кезеңі: **+++ сабақтарды тақырып бойынша жоспарлау**

Мұғалімнің субъект, пән жүргізуші, әдіскер, зерттеуші, оқушылардың іс-әрекетін ұйымдастырушы ретінде қарастырылуы: **+++ кәсіби педагогикалық позициялар**

Н.Мерсер балалардың сыныпта талқылау кезінде өз сөздерін дәйектеуінің үш түрін анықтаған. Соның ішінде зерттеушілік әңгіме сипаттамасын көрсетіңіз: **+++ұсыныстар сын тұрғысынан ойлау арқылы жалғасады**

Н.Мерсер зерттеуіне сәйкес, қатысушылар өзгелер ұсынған қандай да болсын идеяларды төзімділікпен тындайтын әңгіме түрі: **+++ Кумулятивтік**

Н.Мерсердің зерттеуіне сәйкес, ұжымдық әңгіме түсіну мен білім беруге қол жеткізу аясындағы табысты талқылауларда басымдыққа ие болатын әңгіменің түрі: **+++ зерттеушілік әңгіме**

Нақты іс-қимылдар арқылы дамитын және әрекеттерді қалай орындау керектігі туралы білімді сақтайтын жадының түрі: **+++ рәсімдік**

Нәтижеге қол жеткізуге мұғалім мен оқушының жұмсаған күшінің шығыны мен қолданылған тәсілдерінің тиімділігін анықтайтын педагогикалық инновациялық критерий: **+++ оптималдық**

Озық тәжірибенің ең жоғарғы деңгейі: **+++ жаңашылдық**

Ойын — тәрбиенің қай бөлімінің негізгі құралы:+++ **ақыл — ой**

Оқу бағдарламасы, пәндік мазмұн қамтылатын жоспар:+++ **ұзақ мерзімді жоспар**

Оқу пирамидасына сәйкес оқушылардың алған ақпаратты 30% есте сақтауына көмектесетін тәсілді көрсетіңіз:+++ **көрсетілім**

Оқу пирамидасына сәйкес оқушылардың алған ақпаратты 75% есте сақтауына көмектесетін тәсілді көрсетіңіз: **+++тәжірибе жасау**

Оқу пирамидасына сәйкес оқушылардың алған ақпаратты есте сақтауы үшін ең тиімдісі:+++ **өзгелерді оқыту**

Оқу сабақтарының стандартсыз формалары:+++ **сабақ-конференция, панарама-сабақ, интеграцияланған сабақ**

Оқу үдерісінің қалай жүретінін басқалардан гөрі жақсы біліп, өздерінің оқуын реттей алатын ең үздік оқушыны анықтайтын сенімді өлшем:+++ **өз білімін жетілдіру**

Оқу үдерісінің қатысушыларына жетістіктері мен дамуы туралы хабарлау:+++ **кері байланыс**

Оқу үдерісінің тиімділігін айқындайтын негізгі факторлардың бірі:+++

Оқу үдерісінің тиімділігін айқындаушы негізгі факторлардың бірі:+++ **нені оқу керектігін түсіну**

Оқу үшін бағалаудың мақсаты:+++ **табысқа жетуге бағыт беру**

Оқуға қызығуды ынталандыру әдісі – бұл:+++ **танымдық ойындар**

Оқуда қолданылатын зерттеушілік әңгімеге тән белгі:+++ **әркімнің идеясы пайдалы деп саналғанмен, мұқият бағаланады**

Оқуды бағалаудың мақсаты:+++ **баға қойып, нәтижені тіркеу**

Оқуды даралаудың шешуші критерийі:+++ **Білім алуда тәуелсіздікті қамтамасыз ету**

Оқулыққа қойылатын талаптар:+++ **оқу материалдарының жоғары идеялық және ғылыми деңгейінде түсінікті болып баяндалуы**

Оқушы жетістіктерін белгіленген нормалармен немесе бірдей жастағы оқушылар тобының қол жеткізген деңгейімен салыстырған соң қорытынды жасалады:+++ **оқуды бағалау**

Оқушы қалай ойлайтынын, оқитынын қадағалау, бағалау, бақылау, осы ойлау нәтижелерін кейін оқу үдерісінде саналы пайдалану үдерісі:+++**метатану**

Оқушыға тапсырманы орындауға кеңес берілгендіктен, оқушының қабілеті жетіп тұрса да, тапсырманы орындай алауы (Дж.Флейвелл):+++ **өнімділік тапшылығы**

Оқушылар бір — біріне сұрақ қойып, айтқандарын дәлелдейтін және өзара келісімге жетуге тырысатын әңгіме түрі:+++ **зертеушілік**

Оқушылар бір — бірінің үлесін сынамайтын және сындарлылыққа негізделетін әңгіме түрі:+++ **кумулятивтік**

Оқушылар жаңа білімді игеріп, өздерінің пікірін бекітіп, көзқарасын дәлелдеп шығуға көмектесетін оқыту әдісі:+++ **дискуссиялық**

Оқушылар жауап бергеннен кейін мұғалімнің кідіріс жасау уақытын ұлғайтуы:+++ **жауаптарын түзетуге, нақтылауға, дұрыстауға мүмкіндік береді**

Оқушылар іс — әрекетінің мазмұны мен түрінің олардың жасына, өмір тәжірибесіне, күш-қуаты мен мүмкіндіктеріне сәйкес болуы:+++ **Тәрбиенің оқушылардың жас және дербес ерекшеліктеріне сәйкестігі**

Оқушыларға анағұрлым толық жауап беруге, өз ойларын анық білдіруге, идеяларын дамытуға көмектесетін, тапсырманы орындау барысында оқушыға бағдар беріп отыратын сұрақ қою тәсілі:+++ **түрткі болу**

Оқушыларда «өзіндік мақсатты» қалыптастыру жағдайында дағдылар мен міндеттердің сәйкес келуінің нәтижесі:+++ **ағын**

Оқушыларды тұжырымдар жасай отырып, негізгі дереккөздерді салыстыру және талқылауға жетелегенде дамитын сыни ойлау дағдысы:+++ **қорытындылау**

Оқушылардың анағұрлым толық жауап беруіне, өз идеяларын дамытуына көмектесетін сұрақ тәсілі:+++ **сынақтан өткізу**

Оқушылардың барлығына оқу ептілігі және білім, дағдыларын дамытуға мұғалімнің қолайлы жағдай қалыптастыруы:+++ **оқыту ортасын құру**

Оқушылардың барлық қорытындылары бағалап, болжамды көзқарастар мен мүмкіндіктерді қарастыруын білдіретін сыни ойлау ерекшелігі:+++ **сыңаржақтылықтың болмауы**

Оқушылардың білім алуын қолдау үшін пайдаланылатын басқаға бағыттау, сұрақ қою мысалын көрсетіңіз:+++ **Көмектесе алатындар бар ма**

Оқушылардың білім алуын қолдау үшін пайдаланылатын сынақтан өткізуде сұрақ қою мысалы: +++**осы ойыңызды дәлелдейтін мысал бар ма**

Оқушылардың кәсіби бағдарлығын анықтайтын әдістеме:+++ **«Менің қалауым» дифференциалды- диагностикалық сауалнамасы**

Оқушылардың метатанымдық немесе өздігінен реттелетін оқуының алғышарты:+++
мұғалімнің қолданған әдіс-тәсілі

Оқушылардың нені білетіндігін және не істей алатындығын, сонымен қатар олар қандай қиындықтармен кездесуі мүмкін екендігін анықтау үшін мұғалім өткізетін бағалау кезеңі:+++ **қадағалау**

Оқушылардың өзін — өзі ынталандыра отырып, оқуға деген ұмтылыс пен қызығушылықтарының пайда болуы:+++ **ішкі уәж**

Оқушылардың сын тұрғысынан ойлауының негізгі ерекшеліктері «сыңаржақтылықтың болмауына » сәйкес келетін сипаттама:+++ **көзқарастардың барлығын қарастыру**

Оқушылардың сын тұрғысынан ойлауының негізгі ерекшеліктерінің бірі: +++**өзге идеяларды қабылдауға ашық болуы**

Оқушылардың сын тұрғысынан ойлауының негізгі ерекшеліктерінің бірі «пайымға» тән сипаттама:+++ **дәлелдердің деңгейін, маңызын мойындау**

Оқушылардың сын тұрғысынан ойлауының негізгі ерекшеліктерінің бірі «тәртіпке» тән сипаттама:+++ **тиянақты, нақты және жан-жақты болуы**

Оқушылармен тұрақты араласатын, оларды дербестікке ынталандыратын мұғалімнің стилі:+++ **демократиялық**

Оқушыны бағалау үшін қорытынды жасау үдерісі:+++ **Оқушының жауабына сәйкес шешім қабылдау**

Оқушының білім алуын қолдау үшін қойылатын сынақтан өткізу сұрағы:+++ **осы айтқандарыңызға мысал келтіре аласыз ба**

Оқушының жазалауға ұшырамау, нашар баға алмау үшін оқуы:+++ **сыртқы уәж**

Оқушының жауабын алғаннан кейін де кідіріс жасау қажеттілігі:+++ **оқушы өз жауабын түзетуге, нақтылауға мүмкіндік алады**

Оқушының сабаққа ықыласты болуы және өзін — өзі ынталандыруы:+++ **ішкі уәж**

Оқушының сын тұрғысынан ойлауындағы «дәлелдерді талап етіп, кез келген дәлелді есепке алып отыруын» көрсететін ерекшелігі:+++ **ұтымдылық**

Оқып үйренуге деген уәжін қиынырақ, ойын мен тапсырмаларға ұмтылу арқылы арттыратын оқушыны анықтайтын өлшем:+++ **күрделілікке деген сүйіспеншілік**

Оқыту әдістемесінің әдістемелік негіздері:+++ **таным теориясы**

Оқыту әдістері анықталмайды:+++ **оқушылардың қызығушылығымен**

Оқыту барысында оқушылардың меңгеруі тиіс міндетті білім мазмұнының

құрылымы:+++ **ғылыми білімдер, дағды, дүниетанымдық, адамгершілік, эстетикалық идеялар**

Оқыту заңдылықтары мен құбылыстарына қатысты ілімдер мен оқыту ілімі:+++ **дидактика**

Оқыту мазмұны оқушыларды объективті ғылыми дәйектермен, теориялармен, заңдармен таныстырса және ғылымның қазіргі жағдайын көрсете алса, ол қай принципке жатады:+++ **ғылымилық**

Оқыту принципінiң мәні:+++ **дидактикалық процесті ұйымдастырдағы және өткізудегі нормативті талаптар, жетекші идеялар**

Оқыту процесінде оқушылар меңгеруге тиіс іс — әрекеттер тәсілдері мен ғылыми білім, білік және дағды жүйесі - бұл:+++ **білім беру мазмұны**

Оқыту үдерісі кезінде ең үздік оқушыларды анықтауға арналған өлшемдерінің бірі болып табылатын икемділік сипаттамасы:+++ **тапсырманы орындауда балама шешімдерді көріп, қабылдай алады**

Оқытуда басшылыққа алатын идея, негізгі талап:+++ **принцип**

Оқытудағы саналық пен белсенділік принципі немен сипатталады:+++ **оқыту процесінде оқушылардың белсенді қатысуымен оқу материалын меңгерумен**

Оқытудағы тәжірибе үлгісі және ақпараттық — коммуникациялық технологиялар көмегімен «бағалау және талдау» аспектілері арасындағы сәйкестік:+++ **әртүрлі жұмыстарды салыстыру**

Оқытудағы тәжірибе үлгісі және ақпараттық — коммуникациялық технологиялар көмегімен «көрсету» аспектілері арасындағы сәйкестік:+++ **өлшеулерді қалай жүргізу керектігін көрсету**

Оқытудың ғылымилылық принципі:+++ **оқушылардың дүниетанымдық**

Оқытудың жаңа тәсілдерін әзірлеуде мұғалімдердің жаңа бастамасын жинақтауды көздейтін сабақты зерттеу тәсілінің түйінді сипаты: +++**креативтілік**

Оқытудың мазмұнын, ұйымдастыру түрлерін, әдістерін, оқытудың мақсаты мен заңдылықтарына сай анықтайтын қағидалар жүйесі:+++ **дидактикалық принциптер**

Оқытудың мақсаты, оқушылардың білімдеріне, біліктері мен дағдыларына қойылатын талаптар, олардың білімін бағалау жолдары, оқытудың түрлері мен әдістері туралы нұсқаулар, қажетті әдебиеттер қайда көрсетіледі:+++ **оқу бағдарламасының құрамында**

Оқытудың негізгі компоненттері:+++ **білім, іскерлік, дағды**

Оқытудың тәжірибе үлгісі және ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың көмегімен «модельдеу» аспектілері арасындағы сәйкестік:+++ **ықтимал әсерлерді имитациялау**

Оқытудың тиімділігін, сапасын жақсарту үшін оқушылардың білімдерінің толық, терең, нақты қамтитын оқыту принципі:+++ **беріктік**

оның жан-жақты толыққанды дамуын

Орта бірлесуден гөрі, бәсекеге бағытталатын әңгіменің түрі:+++ **әңгіме — дебат**

Орта мерзімді жоспардың қызметі:+++ **тізбектелген сабақтар жоспарын құру**

Орта мерзімді жоспарлауда оқу мақсаттарын қалыптастыру шараларын білуге бағыттайтын негізгі сұрақтың бірі:+++ **оқушылар нені білуге тиіс**

Орта мерзімді жоспарлауды қамтитын мазмұн:+++ **тізбектелген сабақтар топтамасы**

Өзгелерден қарағанда жоспарлауға көп уақыт жұмсайды, бірақ жоспарды тез жүзеге асыратын оқушыға сәйкес өлшем:+++ **ойлау қабілетінің жылдамдығы**

Өзін — өзі тәрбиелеудің негізгі әдісі:+++ **өзіндік талдау өзіндік бағалау, өзіндік бақылау, өзіндік жүзеге асу**

Өткен материалға оралу, ой салу, дұрысын қабылдау, толық жауап беруге итермелеу мақсатын көздейтін қарапайым сұрақ:+++ **түрткі болу**

Өткен сабақты талдаудың негізгі мәселесі:++++ **сабақтың дидактикалық және тәрбиелік міндеттері қалай шешіледі**

Падкаст жасаудың оқушылар үшін пайдасы:+++ **сауаттылық дағдыларын жетілдіреді**

Пән бойынша білімдерді, әдістерді және ережелерді түрлі нұсқада пайдалану Блум таксономиясының қай қадамына сәйкес:+++ **қолдану**

Пән бойынша педагогикалық білімнің сипаттамасын көрсетіңіз:+++ **ғылыми идеяларды оңтайлы түсіндіру тәсілі**

Педагогика ғылымының саласы:+++ **Педагогика тарихы**

Педагогикалық жаңалықтарды жасау, оларды педагогикалық қауымдастықтың игеруі, бағалануы, пайдалануы мен оқыту және тәрбиелеу практикасына ендіру үрдісі:+++ **инновациялық**

Педагогикалық жаңалықтардың пайда болуы, олардың практикада игерілуі мен пайдаланудың ортасы:+++ **инновациялық орта**

Педагогикалық жаңалықты жасау, игеру және пайдалануға негізделген мұғалім қызметі:+++ **инновациялық бағыттылығын көрсетеді**

Педагогикалық зерттеудің негізгі әдістерін білу мұғалімге не үшін қажет:+++ **тәрбие мен оқытудың міндеттерін шешу үшін**

Педагогикалық процестің бағыттылық принципі:+++ **оқыту мен тәрбие үйлесімділігіне ықпалы**

Педагогтың өз ішкі дүниесін түсіну, ұғыну, вербализациялау арқылы психологиялық талдау жасау күйі:+++ **педагогикалық рефлексия**

Педагогтың тұлғалық центрациясын психология саласында зерттеген ғалым:+++ **А.Б.Оралов**

Проблемалық ситуация:+++ **бар білімге сүйене отырып тапсырманы шеше алмау немесе фактіні түсіндіре алмау қиыншылығының психологиялық жағдайы**

Проблеманы шешуде дәстүрлі тәсілді қолдануды меңзейтін және нәтижесінде сол тәріздес идеялар туындайтын ойлаудың түрі:+++ **конвергентті**

Ренцулли мен Райстың дарынды және талантты оқушылардың білімін жетілдіру моделінің үш кезеңі:+++ **жетілдіру, үдеріс, нәтиже**

Рефлексиялаушы практиктің өзгеріп жатқан жағдайға сай әрекет ететін көмектесетін үдеріс:+++ **іс-әрекеттегі толғаныс**

Сабақты зерттеу (Lesson Study) үдерісінде топ мүшелерінің зерттеу сабағын жоспарлауға дейінгі кезеңі:+++ **Топ мүшелерінің бақылауға алынатын оқушыларды анықтауы**

Сабақ беруде пайдаланылатын тәсілдерін, жұмыс амалдарын ұғынуға бағытталған мұғалімнің рефлексиялық іс - әрекеті:+++ **сабақты психологиялық талдау**

Сабақ жоспарының соңғы кезеңі:+++ **сабақты қорытындылау**

Сабаққа психологиялық талдау жасау ол:+++ **мұғалімнің проективті — рефлексивті іс-әрекеті**

Сабақты жоспарлау және оны өткізу технологияларын дайындаудың бірінші бөлігі:+++ **сабақ мақсатын, оның әрбір қадамын терең ойластыру**

Сабақты жоспарлауда және оны өткізу технологияларын дайындауда өзара байланысты қанша бөлік бар:+++ **2**

Сабақты жоспарлауда мұғалім алдында қойылатын алғашқы сұрақ:+++ **сабақтың мақсаты қандай**

Сабақты зерттеу тобы зерттеу сабағынан кейін жүргізілетін талқылау құрылымының соңғы кезеңінде қарастырылады:+++ **Келесі сабақты зерттеуді жоспарлау**

Сабақты зерттеу (Lesson Study) тәсіліндегі ең басты үдеріс:+++ **сабақты зерттеу**

Сабақты зерттеу тәсілінің аясын зерттеу сабағын жоспарлауда ерекше мән беріледі:+++ **«Бақылаудағы» оқушылардың сабақта өтілетін материалды игеру**

Сабақты зерттеу тәсілінің демократиялық ерекшеліктерінің бірі: +++**оқыту мен сабаққа берілген кез келген баға тұтас топ жұмысына қатысты**

Сабақты зерттеу тәсілінің демократиялық ерекшеліктерінің бірі: **мұғалім зерттеу барысында жинақтаған білімімен педагог қауыммен кеңінен бөлісе алады**

Сабақты зерттеу тәсілінің қажеттілігі:+++ **оқу сапасын арттыру**

Сабақты зерттеу тәсілінің тиімділігін көрсететін оқушылардың оқуы туралы деректерді жинауды көздейтін түйінді сипаты:+++ **ғылыми дәлділік**

Сабақты зерттеу тобы зерттеу сабағынан кейін жүргізілетін талқылау құрылымына сай бірінші қарастырылады:+++ **«бақыланатын» оқушылардың оқуы**

Сабақты зерттеу үдерісінде білім сапасын арттыратын белгілі бір тәсілді дамыту жолын анықтау үшін зерделенеді:+++ **оқушылардың оқу үдерісі**

Сабақты зерттеуде зерттеу үшін жауапкершілік алады:+++ **бүкіл зерттеу тобы**

Сабақты зерттеуді жүзеге асыратын педагогтар:+++ **оқытудың жаңа тәсілін модельдейді**

Сабақты зерттеудің (Lesson Study) түйінді сипатының бірі:+++ **креативтілік**

Сабақты психологиялық талдау – бұл:+++ **мұғалімнің проективті — рефлексивті іс — әрекеті**

Сабақтың мазмұнын ойластырып алу...оқыту принципіне негізделеді:+++ **бірізділік**

Сандық технологияны пайдалана отырып, деректердің орналасқан жерін анықтап, оны түсіну, бағалау қабілеті:+++ **ақпараттық сауаттылық**

Сандық технологияны пайдалана отырып, мәліметтердің орналасқан жерін анықтап, оны түсіну, бағалау қабілеті:+++ **педагогикалық сауаттылық**

Сендірудің маңызды әдісі:+++ **өнеге - үлгі**

Сұрақ қойылғаннан кейінгі кідіріспен қатар, оқушының жауабын алғаннан кейін де кідіріс жасау оқушыға мүмкіндік береді:+++ **өз жауабын түзетуге, нақтылауға**

Сұрақты қарапайым етіп қою, өткен материалға оралу, ойға салу, дұрысын қабылдау

және толығырақ жауап беруге итермелейтін сұрақ тәсілі:+++ **түрткі болу**

Сын тұрғысынан ойлау, қарым — қатынас жасау дағдыларын дамытудың негізгі тәсілі:+++ **дәлелдеу**

Сынақтан өткізу сұрағы:+++ **осы айтқандарыңызға дәлел келтіре аласыз ба**

Сынып сағатына жатады:+++ **форма**

Сыныпта талқылау кезінде өз сөзін дәйектеудің әңгіме — дебат түрі:+++ **басқа адамдардың көзқарасын қабылдауды қаламайды**

Табитғат, қоғам, мәдениет, ойлау дамуының заңдылықтарын білуді талап ететін оқыту принципі:+++ **ғылымилық**

Талдау, жинақтау деңгейіндегі тапсырмаларға бағытталған сұрақ:+++ **жоғары дәрежелі**

Танымдық үдерістерді білу, түсіну, реттеу:+++ **метатану**

Танымдық, эмоционалдық және психомоторлық бағыттар бойынша оқушыларды оқыту мақсаттарының тізімін жасауға негізделген модель:+++ **Блум таксономиясы**

Тәрбие әдістеріне жатады:+++ **әңгімелесу**

Тәрбие әдістерінің логикалық қатарынан қайсысына шектеу қоюға болады:+++ **көрнекілік**

Тәрбие әдісі ретінде жаттығудың мәне неде:+++ **мінез — құлық нормалары мен ережелеріне сай тәрбиешінің әр түрлі іс әрекетті ұйымдастыру**

Тәрбие процесі:+++ **сыртқы мақсат бағдарлы ықпал мен тұлғаның өзін — өзі тәрбиелеуін кірістіре жүргізілетін тұлға қалыптастыру, дамыту процесі**

Тәрбие процесі көпфакторлы процесс:+++ **объективті, субъективті**

Тәрбие процесі нәтижелігінің басты белгісі:+++ **Тәрбиеленушілердің өз жас ерекшеліктеріне қарай мінез — құлық нормаларын және ережелерін білу**

Тәрбие процесі нәтижелігінің маңызды сипаты:+++ **тәрбиеленушілердің жас ерекшеліктері мен мінез-құлық ерекшеліктеріне сәйкес білімі**

Тәрбие процесіндегі субъективті факторлар:+++ **тұлғаның ішкі қажеттіліктерін білдіріп, тұлға қалыптасып, өмір сүретін объективті жағдай**

Тәрбие процесінің диалектикалық қайшылығы:+++ **өзіндік алғашқы түсінігін өзіне қойылатын талаптар мен оларды орындау мүмкіндігі арасында**

Тәрбие процесінің ерекшеліктері:+++ **тәрбиелік іс-әрекеттер нәтижесінің**

мақсаттылығы, көпфакторлылығы, үздіксіздігі

Тәрбие процесінің қиындықтары:+++ **өзгерісті, динамикалық, қозғалмалы**

Тәрбие тәсілі:+++ **жалпы әдістің бөлігі, жеке дара әрекет, нақты іс**

Тәрбиелік ықпалдардың тізбектілігі, жүйелілігі, беріктігі және үздіксіздік принципі:+++ **Әрбір бөліктері мен элементтері түгел бір тұтастықты құрайтын педагогикалық жүйе**

Тәрбиенің идеялылығы мен мақсаттылығы:+++ **Тәрбиенің алдына қоғам болашағына берік сенімі бар азаматтарды қалыптастыру міндеті қойылады**

Тәрбиенің құрамды бөлігі: +++**дене тәрбиесі**

Тәрбиенің мақсаты:+++ **жеке тұлғаны жан — жақты дамыту**

Тәрбиенің негізгі құрамдас бөліктері:+++ **ақыл-ой, дене, адамгершілік, экономикалық, еңбек**

Тәрбиенің негізгі мақсаты:+++ **жеке адамды қалыптастыру және**

Тәрбиенің объективті факторлары:+++ **тұрмыстың шарттары, қоғамдық**

Тәрбиенің өмірмен, еңбекпен, қоғам құрылысының тәжірибесімен байланыс принципі:+++ **қоғамның экономикалық, әлеуметтік және рухани қатынастарын, өмір шыңдығының моралі және әсемділікке көзқарасын тәрбие ісінде қолдану**

Толық жауап беруге, өз ойларын анық білдіруге, өз идеяларын дамытуға көмектесетін және тапсырманы орындау барысында бағдар беретін сұрақ:+++ **сынақтан өткізу**

Топ бәсекелестікте болып, ортақ шешімге келе алмайтын әңгіме түрі:+++ **әңгіме — дебат**

Тұлғаның білім алуында ақыл — ой үдерістеріне мән беретін оқу тәсілі:+++ **танымдық тәсіл**

Тұлғаның өмір жолында өзін — өзі дамытуына, мүмкіншіліктеріне жете білуіне бағытталған тұтас процесс:+++ **білім беру**

Ұжымдық танымдық іс — әрекет формасына кірмейді:+++ **оқушының сабақтағы жауабы**

Ұзақ мерзімді жадыда тәжірибелердің толық тізімі алғашқы болып сақталатын компонент:+++ **эпизодты**

Факультатив:+++ **оқытудың қосымша формасы**

Іс — әрекеттер арқылы дамитын білімді сақтау жадысы:+++ **рәсімдік**

Іс — әрекетті зерттеу тәсіліндегі басты үрдіс:+++ **сабақты зерттеу**

Іс — әрекетті зерттеуді жүзеге асыру айналымының бірінші қадамының мазмұны:+++
міндеттеме алу

Іс-әрекеттегі зерттеу үдерісіне ықпалдастыру нәтижесі:+++ **оқушының оқу тәжірибесін жақсартады**

Эстетикалық білімнің негізін қалыптастырады:+++ **оқу пәндері**

Эстетикалық тәрбиенің міндеттері:+++ **оқушылардың әсемдікті тануға орайласқан санасын, қасиетін, бағалау-эстетикалық қатынастарын ашу**

Эстетикалық ұғым, пайымдау тәрбиенің қай саласы:+++ **эстетикалық**

Этикалық әңгіме:+++ **оқушылардың бойындағы белгілі қасиеттерді тәрбиелеу жоспарлы түрде өткізіледі**

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.